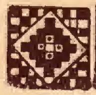
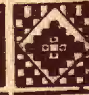
Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 11 (785) ГОД XVI БЕЛАСТОК 14 САКАВІКА 1971 г. ЦАНА 60 гр.

На ўрачыстым пленуме

• ДЛЯ ДАБРА АЙЧЫНЫ •

Пачатак быў у апошнюю нядзелю лютага 1956 года. Прайшло 15 год (180 месяцаў, 780 тыдняў і толькі 5480 дзён). Таксама ў апошнюю нядзелю лютага, але праз 15 год — у годзе 1971 адбылося ўрачыстае пасяджэнне Пленума Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы. Адбывалася яно ў будынку БГКТ у Беластоку на вуліцы Варшаўскай II.

Зала прыстроена паводле праекта мастака Стэфана Рыбі. Выстаўкі, якія паказваюць розныя галіны дзейнасці таварыства, яго людзей, яго актыў.

Якраз была, сапраўдная зімовая і снежная нядзеля. І праз снягі прабіраючыся, з'ехаліся з усіх куткоў Беластоцкай зямлі, з усіх аддзелаў БГКТ удзельнікі ўрачыстага пленума. Селі ля канферэнцыйных сталоў з жывымі кветкамі.

Прыбылі ганаровыя госці:

Р. Лазаровіч — намеснік старшыні Прэз. ВРН у Беластоку;

В. Канстанчук — кіраўнік адміністрацыйнага аддзела Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку;

С. Кшыштошэк — дырэктар дэпартамента агульнаадукацыйнага школьніцтва Міністэрства асветы;

С. Ермак — намеснік начальніка ў грамадска-адміністрацыйным дэпартаменце Міністэрства ўнутраных спраў;

К. Дунай — сакратар ВК ЗСЛь у Беластоку;

Я. Блях — намеснік старшыні ВКЗЗ у Беластоку;

З. Дамброўскі — кіраўнік аддзела культуры Прэз. ВРН у Беластоку і старшыня Нацыянальнай камісіі КВ ПАРП;

С. Зялінскі — сакратар Нацыянальнай камісіі КВ ПАРП у Беластоку;

А. Рошка — кіраўнік аддзела ўнутраных спраў Прэз. ВРН у Беластоку;

З. Трыбульская — сакратар Ваяводскага праўлення ТППР у Беластоку;

В. Філіпкоўскі — начальнік Кураторыі школьнай акругі ў Беластоку;

М. Казак — старшыня Ваяводскага праўлення ЗМС у Беластоку;

К. Пятроўскі — старшыня Ваяводскага праўлення ЗМВ у Беластоку;

З. Камянкоўскі — камендант харугві ЗГП у Беластоку;

Я. Кавэрка — дырэктар Ваяводскага прадпрыемства „Рух" у Беластоку;

М. Каролька — старшыня ГП Украінскага таварыства;

Я. Петрашкевіч — сакратар ГП Літоўскага таварыства.

Адкрыў і вёў пленум сакратар ГП Янка Зенюк.

Пасля адкрыцця пленарнага пасяджэння да прэзідыяльнага стала падышлі вучні беларускага ліцэя ў Бельску і ад імя настаўнікаў і вучняў перадалі прысутным сардэчныя прывітанні. Затым сакратар ГП прачытаў прывітанні, якія прыйшлі ў адрас Таварыства з нагоды юбілея ад міністраў культуры і асветы, а таксама ад таварыства Дружбы і Культурных Сувязей з Зарубежнымі Краінамі з Мінска.

Міхась Хмялеўскі, старшыня ГП БГКТ, прачытаў даклад. Фрагменты яго падалі мы ў юбілейным нумары „Нівы", які ўсе ўдзельнікі пленума атрымалі пры ўваходзе.

Пасля даклада адбылася найбольш урачыстая частка пасяджэння: уручэнне адзначэнняў і ўзнагарод. З выпадку 15-годдзя БГКТ і «Нівы» ўлады прызналі перадавым дзеячам БГКТ многа адзначэнняў: дзяржаўных (пастановай Рады Дзяржавы Польскай Народнай Рэспублікі) было прызнана 5, „Заслужаных Беласточчыне" (пастановай Прэз. ВРН у Беластоку), — 5, адзнакі „Заслужаны дзеяч культуры" (пастановай міністра культуры і мастацтва) — 5, Залатых адзнак ЗМВ — 4, адзнак Янка Красіцкага — 5, залатых адзнак ТППР — 17, грашовых узнагарод кіраўніка аддзела культуры Прэз. ВРН у Беластоку — 4, грашовых узнагарод ГП БГКТ — 19, дыпломаў ГП БГКТ — 119, кніжных узнагарод — 2.

Гарадоцкі народны калектыў Ніны Мушынскай атрымаў калектыўную залатую ганаровую адзнаку ТППР.

Калектыў нашай рэдакцыі атрымаў ад Галоўнага праўлення ТППР „Дыплом за заслугі ў развіцці і ўмацоўванні польска-савецкай дружбы".

Спісак узнагароджаных змесцім у наступным нумары „Нівы".

Ад імя ўзнагароджаных з падзякай выступіў намеснік старшыні ГП БГКТ Мікалай Самоцік.

Пасля перапынку адбылася дыскусія. Праходзіла яна ва ўрачыстым настроі. Выступаючыя падкрэслівалі ролю і значэнне БГКТ у актывізацыі грамадска-культурнага жыцця ваяводства. Выступалі — па чарзе: Юрка Туранок, Уладзіслаў Канстанчук, Алесь Барскі, Станіслаў Ермак, Збігнеў Дамброўскі, Мікалай Гайдук, Казімір Пятроўскі,

(Працяг на стар. 3)

Фрагмент выстаўкі народнага мастацтва ў клубе.

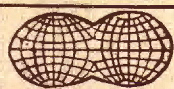
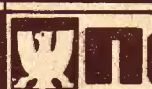

Выступае Гарадок

Прывітанні ўрачыстаму пленуму ад Бельскага ліцэя перадалі вучні.

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

ВЫСТУПЛЕННІ САДАТА

Прэзідэнт Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі Анвар Садат, які выступаў на 8-ай сесіі Нацыянальнага Савета Палесціны, ахарактарызаваў пазіцыю ААР у блізкаўсходнім канфлікце. Урад ААР, сказаў ён, неадназразова заяўляў, што Аб'яднаная Арабская Рэспубліка выступае за палітычнае ўрэгуляванне блізкаўсходняга крызісу пры ўмове поўнага вываду ізраільскіх войск з усіх акупіраваных арабскіх тэрыторый, гэта значыць на аснове рэзалюцыі ААН ад 22 лістапада 1967 года. ААР, сказаў ён, выступае таксама за аднаўленне правоў арабскага народа Палесціны ў адпаведнасці з рэзалюцыямі ААН.

Што ж датычыць Ізраіля, заявіў прэзідэнт ААР, то ён ігнаруе ўсе рэзалюцыі гэтай міжнароднай арганізацыі, да гэтага часу не выканаўшы ніводнай з іх.

Як вядома, з 7 на 8 сакавіка г.г. закончыўся тэрмін перамір'я паміж ААР і Ізраілем. У апошні момант мы даведаліся, што прэзідэнт А. Садат выступіў з прамовай і заявіў, што ААР выканала ўсе жаданні, якія былі прычынай вайны з боку Ізраіля, а Ізраіль не зрабіў нічога, каб ліквідаваць вынікі агрэсіі, і таму ААР вырашыла не прадаўжаць перамір'я.

Аднача́сова было паінфармавана, што прэзідэнт Анвар Садат правёў размовы з Л. Брэжневам і А. Касыгіным, а таксама з міністрам абароны А. Грэчкам. Размовы працягваліся 36 гадзін.

ВЫБАРЫ Ў ІНДЫІ

З 1 па 10 сакавіка мільёны індыйцаў выбіралі 518 дэлегатаў у індыйскі парламент. Каментатары сцвярджалі, што ніколі яшчэ перадвыбарная барацьба ў Індыі не дасягала такой вастрыні, як сёлета.

«Упершыню з часу дасягнення незалежнасці мы знаходзімся на паваротным пункце гісторыі, і народ Індыі павінен вырашыць, па якому шляху трэба ісці далей», — так заявіла прэм'ер-міністр Індыі Індзіра Гандзі.

ПЛЕНУМ ГКП

Чарговы другі з'езд Германскай камуністычнай партыі адбудзецца 25—28 лістапада 1971 года ў Дзюсельдорфе. Рашэнне аб гэтым прынята на пленуме праўлення ГКП, які адбыўся 26—27 лютага ў Дзюсельдорфе. Пленум звярнуўся да заходнегерманскіх працоўных з заклікам актывізаваць барацьбу супраць манапалістычнага капіталу, рэакцыі, за разрадку напружанасці, за ўмацаванне ГКП.

ПАВОДКА Ў БРАЗІЛІІ

135 чалавек загінула, каля 400 прапала без вестак і больш за 40.000 жыхароў бразільскага штата Гуанабара засталіся без прытулку ў выніку паводкі, выкліканай пяцідзённым ліўнем. У зоне паводкі знішчаны ўсе пасевы, загінулі тысячы галоў жывёлы. (ак)

НАД ДЫРЭКТЫВАМІ

Па ўсёй тэрыторыі БССР праводзіцца зараз усенародная абмяркоўка рэзалюцыі XXVII з'езда КПБ «Аб праекце Дырэктываў XXIV з'езда КПСС па пяцігадоваму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1971—1975 гады». Пры гэтай нагодзе працоўныя рэспублікі падводзяць вынікі васьмай пяцігодкі. Аказваецца, што аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся амаль на 80 працэнтаў, хаця Дырэктывы папярэдняга — XXIII з'езда КПСС — прадбачвалі толькі 70-працэнтнае яго павелічэнне. Вядучае месца ў індустрыі БССР занялі: электроніка, хімічная прамысловасць, прыборабудаванне і радыётэхніка. Сёння прамысловасць Беларусі выпускае кожны пяты савецкі трактар, кожны восьмы металарэзны станок, кожны шосты матацыкл.

Праект Дырэктываў XXIV з'езда КПСС указвае на тое, што аб'ём вытворчасці прамысловай прадукцыі неабходна павялічыць за новую пяцігодку на 50—53 працэнты.

На сходзе рабочых камбіната «Беларуськалій», які адбыўся ў Салігорску, дырэктар В. К. Ражкоў паведаміў, што ў новай пяцігодцы салігорскім хімікам трэба будзе выпусціць 33 мільёны 795 тысяч тон калійных угнаенняў.

З Ліды паведамляюць, што прадпрыемствы з горада за восьмую пяцігодку павялічылі вытворчасць прадукцыі ў звыш два разы. У гадах 1971 — 1975 Лідскі лакафарбавы завод стане адным з буйнейшых прадпрыемстваў хіміі ў рэспубліцы.

У Белаазёрску ўзводзіцца буйны завод па рамонту энергетычнага абсталявання. Аднача́сова растуць новыя жылыя карпусы. Адзін з іх — 90-кватэрны дом — будаўнікі абавязаліся здаць пад засяленне да дня адкрыцця XXIV з'езда КПСС. Белаазёрск, як амаль сямітысячны горад, паявіўся на карце БССР зусім нядаўна. Дагэтуль быў гэта глухі пасёлак. Яго з'яўленне звязана з будаўніцтвам Бярозаўскай ДРЭС. У горадзе забудавана ўжо больш за дваццаць вуліц.

У Гомелі спецыялісты па бульбаводству абмяркоўвалі спосабы павышэння ўраджайнасці гэтай сельскагаспадарчай культуры. Саўгас «Ведрыч», Рэчыцкага раёна, калгас імя Кірава, Чачэрскага раёна, і іншыя гаспадаркі атрымліваюць па 200 — 250 цэнтнераў клубняў з гектара.

У абмяркоўцы Дырэктываў звяртаецца таксама ўвага на стварэнне добрых умоў для адпачынку і лячэння працоўных. Пастаянна расце сетка здраўніц. Пад Мінскам знаходзяцца санаторыі «Ждановічы» і «Крыніца». Маюць яны абсталяванне для водалячэння. Высокімі лячэбнымі якасцямі адзначаецца санаторый «Лётцы». У санаторыі імя Леніна ў Бабруйску яшчэ ў гэтым годзе ўвойдзе ў карыстанне новы спальны корпус на 268 месц. Разам у прафсаюзных здраўніцах Беларусі лячылася і адпачывала ў мінулым годзе амаль 150 тысяч чалавек. (в)

СПРАВЫ ПАРТЫІ І НАРОДУ

5 і 6 сакавіка адбылася ў Катавіцах справаздачна-выбарная канферэнцыя ВК Польскай аб'яднанай рабочай партыі. Прыняў у ёй удзел І сакратар Цэнтральнага Камітэта партыі Эдвард Герэк, які пасля заканчэння дыскусіі выступіў з прамовай.

Прамоўца падкрэсліў вялікі ўклад рабочага класа Катавіцкага ваяводства ў сацыялістычнае развіццё Польшчы і перадаў ад імя Палітбюро шчырую падзяку за працу і патрыятычную паставу рабочых Шлёнска. Гаворачы аб асноўных праблемах сацыялістычнага будаўніцтва ў Польшчы, тав. Эдвард Герэк сказаў:

«Дыялектыка развіцця нашага грамадства такая, што класавая барацьба паміж сацыялізмам і капіталізмам сплятаецца з барацьбой новага са старым, сучаснага з анахранічным, уласніцкага з агульнаграмадскім». У становішчах, учынках і поглядах, якія ў апошні час фармуюцца ў рамках нашага грамадства, партыя павінна адрозніваць тое, што чужое для сацыялізма, ад таго, што вырастае з унутраных супярэчнасцей нашага развіцця і з'яўляецца праявай імкнення да ўмацавання сацыялізма. Гэтая здольнасць арыентацыі ў грамадскіх супярэчнасцях патрабуе высокай свядомасці і пастаяннай кансультацыі з усімі творчымі сіламі народу.

Гаворачы аб неабходнасці кіруючай ролі партыі, І сакратар ЦК сцвердзіў:

«Кіраванне грамадскім жыццём і ўзначальванне народу не азначае адміністравання. Наадварот — адміністраванне, якое адсоўвае ў цень палітычныя і ідэалагічныя задачы партыі, заўсёды вядзе да аслаблення сувязі партыі з масамі, да аслаблення пазіцыі партыі ў грамадстве».

Гаворачы аб асноўных заданнях, якія ставіць рэалізацыя пастаноў VIII Пленума партыі, прамоўца падкрэсліў дзве справы: неабходнасць унутрыпартыйнай дэмакратыі і партыйнай дысцыпліны. «Дэмакратыя і дысцыпліна, — сказаў ён, — гэта ў нашай партыі неадлучныя паняцці. Чым больш дэмакратызму пры вызначэнні палітыкі партыі, тым больш павінен быць удзел кожнага з нас у выкананні гэтай палітыкі».

У далейшай частцы свайго выступлення тав. Эдвард Герэк сканцэнтраваўся на некаторых эканамічных праблемах нашай дзяржавы. На заканчэнне падзякаваў катавіцкай партыйнай арганізацыі за дапамогу, падтрымку і параду тады, калі быў ён членам гэтай арганізацыі, а затым выказаў свой погляд на ролю і характар палітычнага кіраўніка ў сучасным сацыялістычным грамадстве.

«Палітычны кіраўнік, — сказаў прамоўца, — выканае тады сваё заданне, калі будзе арганізатарам супольнага вопыту і дзеяння, супольных ведаў аб сучаснасці і навуковым прагнозе будучыні, калі будзе цаніць кантроль з боку мас і забяспечваць яго... Да гэтага я хацеў бы ў меру сваіх сіл імкнуцца». (п)

ДЗЕНЬ ЖАНЧЫН

З нагоды Дня жанчын адбылася сустрэча ваяводскіх улад з прадстаўнікамі жаночых арганізацый. На сустрэчы прысутнічалі І сакратар ВК партыі А. Лашэвіч, старшыня прэзідыума ВРН С. Жмійка, сакратары ВК партыі С. Кудла і А. Младзяноўскі, намеснік старшыні прэзідыума ВРН Е. Зентара.

На сустрэчы выступалі прадстаўнічкі розных жаночых арганізацый ваяводства: Ваяводскай рады жанчын, Лігі жанчын, Ваяводскай рады гурткоў вясковых гаспадынь і інш. У выступленні закраналіся розныя праблемы жаночых асяроддзяў.

Прадстаўнікі ўлад павіншавалі жанчын з іх святам, а затым найбольш актыўныя дзеячкі ваяводства атрымалі ганаровыя адзнакі «Заслужаны для Беласточчыны».

Затым у зале кінатэатра ТППР адбыўся ўрачысты канцэрт, прысвечаны Міжнароднаму дню жанчын.

СЕЙМОВАЯ ПАДКАМІСІЯ

У мінулым тыдні ў Беластоку прабывала сеймовая падкамісія па справах адпачынку пасля працы Камісіі здароўя і фізічнай культуры. Прыехалі старшыня падкамісіі В. Ягадзінскі і паслы Т. Жэпецкая, Ю. Влеклы і Ю. Цюпінскі. Паслы цікавіліся перш за ўсё магчымасцямі адпачынку пасля працы жыхароў Беластока. Яны пабывалі ў Дайлідах, на Новым Месце, у Звярынцы і агледзелі цэнтр воднага спорту ў Васількове.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

Саюз сялянскай моладзі ў нашым ваяводстве прысвячае вялікую ўвагу патрыятычнаму выхаванню моладзі. З думкай аб гэтым было арганізавана цеснае супрацоўніцтва гурткоў ЗМВ з мясцовымі арганізацыямі ЗБоВіД. Моладзь запрашае ветэранаў вайны на сустрэчы, арганізуе гурткі сяброў ЗБоВіД, якія дапамагаюць пажылым людзям у час палявых работ, акружаючы іх апекай. У апошні час моладзь знаёміцца з героямі сваёй ваколіцы.

КЛУБЫ АГАРОДНІКА

У нашым ваяводстве пачалі арганізоўвацца клубы агародніка, якія аб'ядноўваюць сялян там, дзе існуе традыцыя таварнага вырошчвання гародніны. Гэтыя клубы працуюць як клубы селяніна. Мэта іх — шырэйшае развіццё і паляпшэнне гатункаў вырошчванай гародніны. Клубы вядуць таксама культурна-асветную дзейнасць.

Першы клуб агародніка арганізаваўся ў Паўлах Бельскага павета, дзе вырошчваюцца трускалкі. Жыхары вёскі грамадскім чынам будуюць будынак для клуба.

АПЕКА НАД ХВОРЫМІ

У нашым ваяводстве існуе дзевяць пунктаў апекі над хворымі, якія ляжаць у сябе дома. Такой апекай ахоплены пераважна людзі пажылыя і адзінокія. У мінулым годзе пункты апекаваліся 237 асобамі. Апекай над хворымі дома займаюцца сёстры ПЦК, якія сістэматычна давучваюцца на спецыяльных курсах. (яч)

NIEDZIELA, 14. III.

7.55 Program dnia. 8.00 TV Kurs Rolniczy: „Wiosenne zabiegi agrotechniczne". 8.35 „Przpominamy, radzimy". 8.45 PKF. 9.00 TV Klub Śmiałych. 10.15 „Tahiti i Nowe Hebrydy" — film TV szwedzkiej. 10.50 „W obiektywie". 11.30 „Polski plakat" („W świecie sztuki"). 12.00 Dziennik. 12.15 „Przemiany" 12.45 „Przeoczenie" — film TVP („Doktor Ewa"). 13.25 Dla dzieci: J. Wilkowski — „Bursztynowa królewna". 14.10 „Folklor żywy". 14.40 „Tele-Uniwersjada". 15.30 „Spotkanie z pisarzem" — Jerzy Harasymowicz. 15.55 Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie. Mecz Polska — Austria. 18.20 Studio 63: A. Mickiewicz — „Pan Tadeusz" — księga V pt. „Kłótnia". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Dzień na wyścigach" — film fab. USA. 21.45 Magazyn sportowy. Halowe Mistrzostwa Europy w lekkoatletyce. 22.30 „Jazz nad Odrą 71" — koncert laureatów VIII Studenckiego Festiwalu Jazzowego (Wrocław).

PONIEDZIAŁEK, 15.III.

15.20 i 22.25 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 17.55 „Ludzie z wyspy" — film dok. ang. 18.25 „Smolańscy mistrzowie" — film dok. bułg. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: A. Czechow — „Oświadczyny" i „Jubileusz" (humoreski). 21.05 „Raz na jazzowo". 21.25 „Autor i jego piosenki" — Ernest Bryll. 22.05 Dziennik.

WTOREK, 16.III.

10.00 „Nobile wzywa „Krasina" — film fab. NRF („Siedem tygodni wśród lodów") cz. II. 11.20 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.). Język polski — Z. Skowroński „Dekret". 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Przygotowanie gleby do siewu". 15.20 i 22.50 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran Młodych. 18.20 „Habir" — rep. Tele-Aru. 18.35 „Wiosna 71". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Nobile wzywa „Krasina" — film fab. NRF („Siedem tygodni wśród lodów") cz. II. 21.20 „Śpiewa Emil Dymitrow". 21.55 „Polska zza siódmej miedzy". 22.30 Dziennik.

ŚRODA, 17.III.

9.00 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — „Jak rodziła się Polska Ludowa". 10.00 „Tabakierka" — film tv ang. („Saga rodu Forsytów"). 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Ciśnienie atmosferyczne". 12.45 „Wybieramy zawód". 15.20 i 22.25 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.40 Dla młodych widzów: „Zorro, Bolek i inni". 17.15 Magazyn ITP. 17.30 „Powrót wielkiego trampa". 17.55 „Pierrot" — film balet. 18.20 TV Kurier Warszawski. 18.35 „Perspektywy techniki". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Tabakierka" — film tv ang. („Saga rodu Forsytów"). 20.55 „Światowid". 21.25 „Portrety muzyczne" — Carlo Zecchi. 21.55 PKF. 22.05 Dziennik.

CZWARTEK, 18.III.

8.15 Matematyka w szkole: „Elementy teorii grup" cz. II. 9.00 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — „Cyprian Kamil Norwid". 12.45 i 13.30 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja prac przy obsłudze inwentarza" cz. II. 15.20 i 22.30 Politechnika TV I roku. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 18.00 „Władza a obywatel". 18.30 TV Kurier Białostocki. 18.45 „W Zawoji" („Tropem legend ludowych"). 19.15 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr Sensacji: M. Z. Bordowicz — „Będą was grzebać w zapachu jabłek". 21.20 „Minstrel show" — program rozrywkowy. 22.00 „Rozmowy o książkach". 22.15 Dziennik.

PIĄTEK, 19.III.

8.35 „Ambitna dziewczyna" — film fab. NRD. 10.10 „Dwie prawdy" — film TVP („Doktor Ewa"). 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Wychowanie obywatelskie — „Wywiadowca z tytułem naukowym". 14.50 Fizyka dla nauczycieli: „Elementy fizyki ciała stałego" cz. II. 15.20 i 23.15 Politechnika TV I roku. Rysunek techniczny. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora". 17.35 „Nie tylko dla pań". 17.55 Magazyn Medyczny. 18.25 „Wydawnictwa proponują". 18.40 TV Kurier Mazowiecki. 18.55 „Gramy o telewizor". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Dwie prawdy" — film TVP („Doktor Ewa"). 20.40 „Kraj". 21.20 Teatr TV: W. Reymont — „Jesień" wg powieści „Chłopi". 22.50 Dziennik.

SOBOTA, 20.III.

10.00 „Księżycowy przemytnik" — film fab. ang. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Podzielony świat". 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia — „Wśród wysp Oceanii". 13.15 Międzynarodowe zawody narciarskie o Memoriał B. Czecha i H. Marusarzówny — otwarty konkurs skoków. 15.15 Program dnia. 15.20 TV Kurs Rolniczy: „Informacja dla służby rolnej". 15.55 Program tygodnia. 16.15 „Oferty". 16.30 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Budujemy nowy dom". 17.45 „Spotkania z przyrodą". 18.10 „Dwaj synowie" — nowela film. NRD. 18.35 „Pegaz". 19.20 Dobranoc. 20.30 Monitor. 21.20 „A Paryż śpiewał" („Raz, dwa, trzy..."). 21.20 Dziennik. 21.35 Kronika z Międzynarodowych zawodów narciarskich w Zakopanem. 21.50 „Księżycowy przemytnik" — film fab. ang. 23.10 „Piosenka dla Ciebie".

Piątek, 12 marca

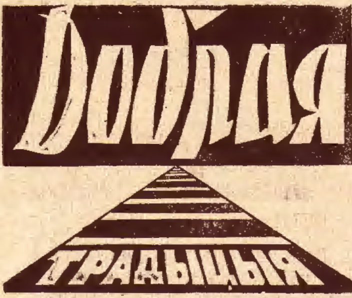
8.05 Nowiny. 8.10 Dla dzieci. 8.50 Film fab. 10.15 Koncert zespołu pieśni i tańca. 10.45 O bezpieczeństwo ruchu. 11.05 Nowiny. 15.00 Program dnia. 15.15 Nauka dziś. 16.00 Dla młodzieży. 16.20 Rozmowa w rejkomie. 16.50 Panorama nowin. 17.00 Teatr ludowy. 17.30 Wiosenne drogi. 17.50 Film fab. 19.30 Plany partii. 19.50 Koncert kameralny. 20.30 Chata ukraińska. 21.00 Wieczorne melodie. 21.45 Nowiny.

Sobota, 13 marca

8.00 Przegląd międzynarodowy. 9.15 Dla dzieci. 8.45 Nasza poczta. 9.15 Film lalkowy dla dzieci. 9.30 Plany partii. 10.00 Filmy animowane dla dzieci. 10.30 Film fab. 11.40 Reportaż TV. 11.55 Nastolatki. 12.30 Dla wsi. 13.00 Uniwersytet ludowy. 13.40 Nowiny. 14.30 Komedia filmowa. 16.00 Nowiny. 16.05 Poszukiwania. 16.40 Muzyka dla wszystkich. 17.55 Spektakl TV. 19.00 Czas. 19.30 Program rozrywkowy. 20.30 Halowe mistrzostwa Europy w lekkiej atletyce. 21.30 Międzynarodowe zawody w podnoszeniu ciężarów. 22.00 Nowiny.

Niedziela, 14 marca

8.00 Efekt Dubnej. 8.30 Kiosk muzyczny. 9.00 Sylwetka delegata. 9.25 Białe i czarne. 9.55 Tańczcie z nami. 10.25 Wiosenne drogi. 10.50 Film lalkowy. 11.00 Spektakl teatralny. 12.10 Dla wsi. 12.40 Dalszy ciąg spektaklu. 14.00 Program międzynarodowy. 14.30 Halowe mistrzostwa Europy w lekkiej atletyce. 16.15 Klub filmowy. 17.10 Spotkania muzyczne. 17.40 Komedia filmowa. 19.15 Czas. 19.45 Program muzyczny. 20.45 Międzynarodowe zawody w podnoszeniu ciężarów. 22.00 Nowiny.

Добрая традыцыя выпрацавана ў бельскім аддзеле БГКТ і аддзеле асветы і культуры ў Бельску ў галіне працы з настаўнікамі беларускай мовы.

22.I.1971 г. ужо трэці год падрад адбылася канферэнцыя настаўнікаў беларускай мовы пачатковых школ Бельскага павета. На гэтай канферэнцыі настаўнікі атрымалі практычныя ўказанні да працы на ўроках беларускай мовы і пазакласнай працы. Настаўнікі заслухалі даклады: «Выхаваўчая праца на ўроках беларускай мовы ў класах III—IV» — дакладчык мгр Мікалай Гайдук, аўтар падручнікаў да III—IV класаў, дырэктар беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску; «Як арганізаваць і абсталяваць кабінеты беларускай мовы» — дакладчык Вера Рышчук, кіраўнік секцыі беларускай мовы павятовага метадычнага цэнтра ў Бельску; «Пазакласная праца і праца ў асяроддзі, дзе навучаецца беларуская мова» — дакладчык Сцяпан Трафімюк, падінспектар аддзела асветы і культуры ў Бельску. Канферэнцыю вёў Марыян Татарчук — інспектар аддзела асветы і культуры ў Бельску. На канферэнцыі прысутнічалі візітатар кураторыі Беластоцкай школьнай акругі мгр Сцяпан Кэнска, кіраўнік секцыі беларускага школьніцтва акруговага метадычнага цэнтра ў Беластоку мгр Васіль Сакоўскі і кіраўнік культурна-асветнага аддзела ГП БГКТ у Беластоку Сяргей Лукашук.

Пасля цікавых і вельмі карысных для практычнай дзейнасці настаўнікаў дакладаў у час дыскусіі настаўнікі выказалі пажаданні, каб як найхутчэй выйшлі з друку новыя падручнікі для II і V класаў. Асабліва ж вялікія цяжкасці маюць настаўнікі з навучаннем элементаў гісторыі Беларусі і ў сувязі з гэтым патрабуюць як найхутчэйшага выдання ПЗВС-ам адпаведнага падручніка. Настаўнікі падкрэслівалі, што ў апошнія гады дзеці ахвотна вучацца беларускай мове, таму, што большасць з іх збіраецца паступаць у Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй у Бельску. Гэты ліцэй карыстаецца папулярнасцю сярод моладзі дзякуючы высокаму ўзроўню навучання і выхавання ў ім. Большасць яго абсальвентаў паступае ў вышэйшыя навучальныя ўстановы і не мае цяжкасцей у далейшай навуцы.

Добра было б, каб такія канферэнцыі адбыліся і ў іншых паветах.

С. Лукашук

Што як што, але спяваць беларуская моладзь заўсёды і любіла, і ўмела. Беларускія вёскі славіліся і ганарыліся прыгожай, вясёлай песняй. Усходнеславянскай песняй — беларускай, рускай, ці нават украінскай. Таму можа крыху здзівіць, што на мінулагодніх ваяводскіх элімінацыях у конкурсе на найлепшае выкананне савецкай песні спевакі з беларускага асяроддзя не занялі больш пачэсных месцаў. Зараз адбываецца падрыхтоўка да сёлетніх элімінацый гэтага конкурсу. Ці зноў паўторыцца мінулагодняя сітуацыя? І ў чым прычына слабога наогул выканання савецкай песні спевакамі з беларускіх вёсак?

Знаходжуся ў Аддзеле культуры ў Гайнаўцы і гутару з кіраўніком аддзела Мар'яй Ангельчык.

АМАТАРЫ і КОНКУРСЫ

— Усё зводзіцца, — гаворыць пані Марыя, — да адпаведнай падрыхтоўкі самадзейнікаў. На жаль, у нас, у Гайнаўцы, няма каму адпаведна падрыхтаваць аматараў песні да выступлення на сцэне, асабліва на беластоцкай сцэне, дзе ёсць ужо акрэсленыя, адпаведна высокія патрабаванні.

У сувязі з конкурсам Аддзел культуры адкрыў у гайнаўскім доме культуры «Гурнік» кансультацыйны пункт для жадаючых прыняць удзел у конкурсе. Кіруе гэтым пунктам чыгуначнік. Знаецца ён на музыцы, умее іграць на фартэпіяна. Робіць, што можа, але кожнаму ясна, што можа ён не найбольш. Асвоіць крыху маладых спевакоў-аматараў з фартэпіянным акампаніяментам — і гэта, уласна кажучы, усё.

Нягледзячы на адсутнасць высокіх узнагарод у ваяводскіх элімінацыях, спевакі Гайнаўшчыны і ў гэтым годзе, як і ў мінулым, масава падрыхтоўваюцца да конкурсу. І маюць рацыю. Узнагароды, першыя месцы ў спаборніцтвах — усё гэта рэч, несумненна, важная. Але не найважнейшая. Найважнейшая рэч, каб спяваць. Каб стварайся магчыма шырокі рух аматараў песні. Рух такі ствараецца. Калі адбыліся мясцовыя элімінацыі савецкай песні публікі было столькі, што не магла ўсіх змясціць абшырная зала гайнаўскага «Гурніка». У гэтым годзе ў шэрагу мясцовасцей (Арэшкава, Дубіны, Ласінка, Чыжы, Кляшчэлі) адбыліся мясцовыя элімінацыі савецкай песні.

Падобна як з песняй мае павет свае клопаты з жывым мастацкім словам — дэкламацыяй. Як вядома, штогод у нас адбываецца агульнапольскі дэкламатарскі конкурс. На элімінацыях гэтага конкурсу павет наогул не займае найлепшага месца. Кажуць, што вясковым выканаўцам жывога мастацкага слова не хапае адпаведнай мастацкай падрыхтоўкі, знаёмства з сучаснымі сродкамі дэкламатарскай экспрэсіі.

Чым аднак з'яўляюцца гэтыя сучасныя сродкі дэкламатарскай экспрэсіі? Гэта проста пануючая ў акцёрскім асяроддзі мода на пафас або мода на адсутнасць пафасу, або на нейкія іншыя акцёрскія прыёмы. Калі акцёры самі ідуць па модзе — паўбяды. Горш аднак, калі патрабаванні акцёрскай моды пераносяцца недзе ў паветы, грамады і вёскі, калі патрабуюць дэкламацыі згодна з правіламі гэтай моды ад вясковай моладзі ў вясковых святліцах, ад вучняў восьмых класаў пачатковай школы, ад настаўнікаў нават, якія любяць жывое мастацкае слова, але не любяць сачыць за справамі акцёрскай моды.

На дыктатуру акцёрскай моды няма аднак рады. Ва ўсіх камісіях, журы, у кансультацыйных пунктах дэкламатарскага конкурсу — усюды экспертамі з'яўляюцца, рэч зразумелая, акцёры. Але і ў гэтым выпадку, так як у выпадку конкурсу песні, менш важнымі з'яўляюцца ўзнагароды і прызнанні, чым факт зацікаўлення жывым мастацкім словам вясковага асяроддзя, а асабліва вясковай моладзі.

У. Паўлючук

РЫБАЛАЎСКІЯ САМАДЗЕЙНІКІ

Была субота. Вечар. У пабудаваным нядаўна вялікім школьным памяшканні сталі збірацца людзі. Старэйшыя і малодшыя. Яны перапоўнілі залу і з нецярпеннем чакаюць на сцэне сваіх аднавяскоўцаў, сваю моладзь. Адкрываецца занавес, і з прывітальным словам выступае мастацкі кіраўнік самадзейнікаў Валя Андрэюк. Артысты-аматары паказваюць п'есу Алеся Пальчэўскага «Роўнасць». Ролі выконваюць Ніна Ігнацюк, Віктар Нікалаюк, Віктар Ляўчук, Віктар Ігнацюк, Валя Нікалаюк, Ліда Ільяшук і Коля Добаш. Прысутным падабаецца п'еса. Смяюцца яны з паасобных маналогаў пастаноўкі. Пастаноўку хутка змяняе наступная «Алёша прыехаў» Івана Ісачанкі. Юра Леснік, Ірэна Харытанюк, Валя Нікалаюк, Ніна Ігнацюк і Люба Галубоўская добра спраўляюцца са сваімі ролямі. Дасканала іграе дзяўчыну з Украіны Ніна Ігнацюк.

Адчуваецца, што гледачы моцна ўзрушаны цікавымі сцэнкамі п'есы. Набліжаецца канец пастаноўкі. Гэтых самадзейнікаў змяняе наступная група, якая выступае з трагедыяй «Першы ўрок» Кастуся Губарэвіча. Галоўнымі героямі з'яўляюцца кіраўнік дзіцячага дома Гарэцкая і камандзір партызанскага атрада Ляскавец. Першую ролю выконвае Валя Андрэюк, а другую Янка Апалінскі. Змест п'есы да слёз хвалюючы. На высокім мастацкім узроўні іграе ролю немца Віктар Вішнеўскі, а партызанкі — Ніна Ігнацюк. Юрка Нікалаюк, Віця Лукашук, Юрка Леснік і Віця Нікалаюк таксама праявілі сябе як здольныя артысты-аматары.

Каля 300 асоб прысутнічала на аматарскіх выступленнях.

Рыбалаўскія «Франкі»

Але гэта яшчэ не ўсё. Яшчэ Валя Андрэюк выступіла з смешнымі гумарыстычнымі расказамі. Выступілі салісты Тоня Ільяшук і Ліда Ільяшук, квартэт: Ніна Ігнацюк, Іра Харытанюк, Лена Аляксеюк і Валя Аляксеюк. Але найбольш воплескаў атрымалі «Франкі» — Віця Ігнацюк, Віця Нікалаюк і Коля Вішнеўскі. Гэтае трыё назвалі «Франкамі» таму, што яны выконваюць таксама польскую песню «Ах, Франка, Франка».

Пасля мастацкіх выступленняў пачаліся танцы.

Тэкст і фота М. Хмялеўскі

Наша вёска

Даўно мінулі тыя часы, калі саламяныя стрэхі, паваленыя платы сведчылі аб нецікавым лёсе вёскі Лявонавічы (Беластоцкі павет).

Зніклі саламяныя стрэхі, гумовыя шыны фурманак — «балёнаў» прыйшлі на месца жалезных калёс.

Уласна кажучы, вёска невялікая, у ёй усяго 55 гаспадарак. А на дадатак трэба сказаць, што іх колькасць змяншаецца з кожным годам — імкнецца моладзь у горад, а старыя людзі, не маючыя сілы працаваць на зямлі, перадаюць свае надзелы ахвотна ў дзяржаўны фонд зямлі.

А ўсё ж вёска радыкальна змяніла сваё аблічча. Калі адразу пасля вайны на вёсцы быў толькі адзін радыёпрыёмнік, які працаваў дзякуючы ўласнаму сілкаванню, дык цяпер, дзякуючы электрыфікацыі, радыёпрыёмнік ёсць амаль у кожнай сялянскай хаце.

Яшчэ ў 1966 годзе ў вёсцы было ўсяго 2 тэлевізары. Цяпер у Лявонавічах іх 11. Многія сяляне маюць матацыклы, аб веласіпедах ужо не хочуць нават чуць.

Вялікія змены адбыліся і ў структуры гаспадарак. Да 1966 года зямля сярэдняга селяніна, які меў прыблізна 6 гектараў, была раскінута ў 13-ці, а нават і больш месцах. Кавалкі зямлі мелі часта пры даўжыні 1500 метраў шырыню ўсяго 2-х метраў. Нельга было павышаць ураджайнасць чатырох асноўных збожжавых культур на такіх палосках.

Яшчэ горш было з жывёлагадоўляй. Калі раней цяжка было трымаць адну карову, дык пасля камасацыі зямлі ў 1966 г. жывёлагадоўля ўзрасла амаль у тры разы. І сёння жыхары Лявонавіч прадаюць у дзень 500 літраў малака, якое прымае малачарня ў Міхалове.

Карысць тут двухбаковая. Горад атрымлівае малако і малочныя прадукты, селянін — патрэбныя яму для развіцця гаспадаркі грошы.

Камасацыя спрыяе ўгнаенню зямлі мінеральнымі ўгнаеннямі. Сяляне пачалі прымяняць усё больш мінеральных угнаенняў у чыстым складзе. Да найбольш перадавых гаспадароў у вёсцы належаць Уладзімір Салавей, сын Юзэфа; Мікалай Салавей, сын Яна; Казімір Казбярук; Казімір Салавей, сын Антона; Эдвард Зубрэвіч; Юзэф Крупіцкі; Юзэф Грыка; Мікалай Хлябіч і шмат іншых. Сярэдні ўраджай чатырох асноўных збожжавых культур у гэтых гаспадарках складае 22 цэнтнеры з гектара.

У 1970 годзе Уладзімір Салавей закупіў 991 кг мінеральных угнаенняў, Юзэф Крупіцкі — 1180 кг, Эдвард Зубрэвіч — 623 кг, Мікалай Хлябіч — 1115 кг, Мікалай Гогель — 649 кг. З'яўляецца гэта яшчэ адным прыкладам інтэнсіўнай хімізацыі сельскай гаспадаркі, поўнага зразумення карысці, якую прыносяць мінеральныя ўгнаенні. Раз назаўсёды ліквідаваны прымітыўны спосаб апрацоўкі зямлі. Няма на вёсцы селяніна, які б у перыяд палявых прац не карыстаўся паслугамі сельскагаспадарчага гуртка ў Шымках. Многія гаспадары маюць уласныя конныя сенакасілкі, аднак большасць хоча карыстацца самымі сучаснымі здабычамі тэхнікі.

Велізарныя змены адбыліся ў вясковым будаўніцтве. У 1965 годзе ў вёсцы выбух пажар. Згарэла 17 гаспадарак. Дзяржава дапамагла пацярпеўшым сялянам, дала ім пазыку і дапамагла купіць будаўляныя матэрыялы. На месцы спаленых драўляных будынкаў сталі сучасныя, мураваныя.

У вёсцы развіваецца культура. Апрача радыёпрыёмнікаў і тэлевізараў, сюды прыходзіць 37 экземпляраў газет і часопісаў. Многія сяляне чытаюць кнігі, пазычаныя ў мясцовым бібліятэчным пункце.

Усё тое, аб чым сяляне калісьці маглі толькі марыць, стала сёння рэчаіснасцю.

Мікалай Гогель

(Працяг са стар. 1)

ДЛЯ ДАБРА АИЧЫНЫ

Януш Блях, Мікалай Каролька, Вацлаў Філіпкоўскі, Яўген Петрашкевіч.

Усе выступаючыя госці складалі юбілярам — БГКТ і „Ніве" — віншаванні ад імя сваіх арганізацый і ўстаноў, падкрэслівалі добрае супрацоўніцтва БГКТ з рознымі грамадска-культурнымі ўстановамі і жадалі далейшых поспехаў у працы для дабра і славы нашай Айчыны — Польскай Народнай Рэспублікі.

Пасля ўрачыстай і афіцыяльнай часткі адбылася юбілейная мастацкая частка. Адкрыў яе Алесь Барскі, які прачытаў уласны верш, прысвечаны юбілею 15-годдзя БГКТ. З уласным вершам выступіў таксама другі наш паэт Ян Чыквін. На юбілейнай урачыстасці ўпершыню выступіў хор гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку пад кіраўніцтвам Тэклі Вашчук. Паэтычная эстрада Бельскага агульнаадукацыйнага ліцэя прадставіла мантаж вершаў членаў літаратурнага аб'яднання „Белавежа". Гарадок даў поўную непаўторнага лірызму і прыгажосці складанку з уласнымі частушкамі, песнямі, дэкламацыяй. Бурай апладысментаў прынялі гледачы дасціпныя частушкі двух Нін — Мушынскай і Цыванюк пра 15 год таварыства. А якіх дэкламатараў Гарадок мае!

„Лявоніха" выступіла з сваёй новай гучнай праграмай — песні, танцы, музыка. Многа руху, добрая рытмічная секцыя. Здольны сатырык Зося Стаськевіч задэманстравала дасканала музычны верш на ўласную мелодыю і да ўласных слоў — юбілейную „Песню паэтаў". Словы гэтай песні апубліканы ў юбілейнай „Ніве".

Праграма мастацкай часткі была багатай і каляровай. Усім спадабалася.

Вера Леўчук
Фота — Цаф — Сянько

ПРЫКЛАДНЫ ПІСЬМАНОСЕЦ

Больш 15 гадоў працуе пісьманосцам Міхась Каліцкі з Шымкаў (Беластоцкі павет). Абслугоўвае ён тры вёскі: Шымкі, Цісоўку і Буды. Даручае ён штодзень больш 30 экземпляраў «Газеты Беластоцкай», а таксама розныя пасылкі і пісьмы. Апрача «Газеты Беластоцкай», Міхась Каліцкі разносіць 18 экземпляраў «Грамады Рольнік Польскі», 8 экземпляраў «Нівы», 4 экземпляры «Пшыяцюлкі», 47 экземпляраў «Пломычкаў», 41 экземпляр «Сверчыка» і іншыя часопісы.

Пісьманосца М. Каліцкага любяць і паважаюць усе жыхары. (яц)

XV ГОД

ЖЫВЕМ МЫ ДРУЖНА

Пасла Міхала Адамца застаў я ў яго сялянскай хаце, якая знаходзіцца на ўскраіне вёскі Сакі ў Гайнаўскім павеце. Пахіліўшы галаву над пішучай машынкай, ён крапатліва адбіваў літары нейкага тэксту.

— Перапісваю справаздачу аб працы нашай міжгуртковай машынна-трактарнай базы, — паясніў ён. — Мае пальцы хлебароба не прывыклі да гэтай працы. Лепш бы з плугам або і з трактарам справіўся б. Але прыедуць прадстаўнікі з павета, дык трэба, каб справаздача была чысценькая.

— Я да вас, таварыш пасол, у сувязі з 15-цігоддзем Беларускага грамадска-культурнага таварыства.

— Так, сапраўды, гэта шмат часу.

— Што вы лічыце найбольш каштоўным, найбольш важным у дзейнасці Беларускага таварыства?

— Культурна-асветны і мастацкі самадзейны рух, які, наколькі мне вядома, даволі шырока разгортвае таварыства. Вось у нашай вёсцы ўжо разоў пяць пабывала беларуская „Лявоніха" і кожны раз яе выступленні выклікалі вялікае зацікаўленне. Нашы людзі вельмі любяць штосьці такое. Народныя калектывы напамінаюць нам жыццё нашых дзедаў-прадзедаў, якія сваю цяжкую долю і сваю рэдкую радасць адлюстравалі ў песнях. Забываючы пра іх жыццё, мы не ў сілах правідлова ацаніць наш сучасны быт. Дык народныя калектывы, такія як „Лявоніха", як праслаўлены калектыў з Гарадка, спаўняюць важную ролю ў грамадскім жыцці сучаснай вёскі на Беласточчыне.

Ці гэта значыць, што БГКТ павінна, паводле той думкі абмежаваць сваю дзейнасць толькі да культурна-асветных спраў?

— Я мяркую, што эканамічныя справы нашай вёскі шмат лепш ад Беларускага таварыства могуць вырашаць іншыя арганізацыі, а перш за ўсё сельскагаспадарчыя гурткі і прафесіянальная сельскагаспадарчая служба.

— Вы, наколькі мне вядома, з'яўляецеся старшынёй вясковага гуртка БГКТ у Саках.

— Так, выбралі мяне. Гадоў таму тры назад завітаў да нас сябра Дзун з Гайнаўкі, і пры яго дапамозе заснавалі мы ў сябе гурток БГКТ. Запісалася тады, здаецца, 8 чалавек. Толькі гэты гурток не змог неяк разгарнуць шырэйшай дзейнасці.

— Чаму?

— Перш за ўсё таму, што не хапіла энергічнага арганізатара, які шчыра заняўся б гэтай справай. Бачыце, мой свабодны ад працы час поўнасцю „паглынаюць" пасольскія і іншыя грамадскія абавязкі, а праўленне павятовага аддзела ў Гайнаўцы ў нічым нам не дапамагло. Затым у Саках няма ні клуба, ні святліцы, дзе можна было б праводзіць культурна-асветныя занияткі.

— У Саках мешанае, беларуска-польскае, насельніцтва. Як укладваецца між вамі сужыццё?

— Мы жывем дружна. Я не памятаю, каб калі-небудзь прычынай нейкай суседскай сваркі былі ў нас нацыянальныя справы. Адны з другімі сябруюць, ходзяць да сябе ў госці, звязваюцца сваяцтвам, жэняцца. Вось зусім нядаўна адзін наш трактарыст — паляк па нацыянальнасці — ажаніўся з беларускай дзяўчынай, а сястра маёй жонкі выйшла замуж за католіка. Не важна ж, хто якой нацыянальнасці, а важна хто які чалавек. Гэта асноўная рэч.

— У нас, — уключаецца жонка таварыша Адамца, — нават палякі вучаць у школе сваіх дзяцей па-беларуску. Праўда, Ёля? — звяртаецца яна да сваёй дачкі, вучаніцы сёмага класа сакоўскай пачатковай школы.

— Так, усе мы вучымся па-беларуску, — гаворыць Ёля.

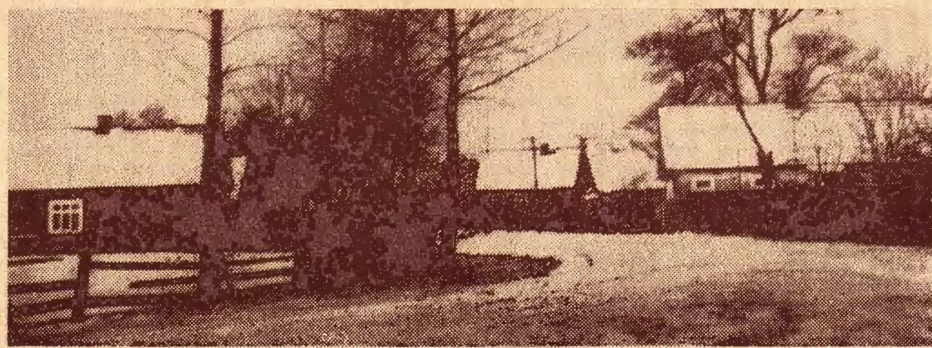
— Па-беларускай мове яна ў нас выдатніца, — інфармуе бацька, а Ёля, як бы хацела зрабіць мне прыемнасць, бярэ ў рукі „Ніву" і, беспамылкова расстаўляючы націск, звонка чытае фрагмент артыкула. Затым яна гаворыць:

— Калі закончу пачатковую школу, хацела б вучыцца ў беларускім ліцэі. Беларускі ліцэй закончылі мой брат ды родная і дваюрадная сёстры.

— Дык бачыце, таварыш рэдактар, — гаворыць пасол Адамец, — свабодна расце ў нас маладое пакаленне, якому, нягледзячы на яго нацыянальнае паходжанне, даступныя ўсе нашы заваяванні і яно смела карыстаецца імі. Чатыры юнакі з нашай вёскі — а ў тым ліку і мой сын — вучацца зараз у вышэйшых школах, адзін — Юрка Дмітрук — з'яўляецца ўжо магістрам-інжынерам. Трэба, каб Беларускае таварыства і „Ніва" паказвалі гэта, бо гэта ж неадемная частка дасягненняў народнай улады.

Віктар Рудчык

СПРАВЫ ПАЛІЧНАЎСКАЙ ГРАМАДЫ

Вёска Палічна

Са справамі грамады Палічна Гайнаўскага павета знаёмілі мяне I сакратар грамадскага камітэта ПАРП і аграном у адной асобе Мікалай Цімафеюк, сакратар ГРН — Генрык Кісляк і кіраўнічка грамадскай святліцы Валя Дзмітрук.

На тэрыторыі грамады знаходзіцца 10 вёсак і пражывае зараз 1402 жыхароў. Тэрытарыяльна грамада займае паверхню ў 7 тысяч гектараў. Ёсць тут 3639 га зямельных угоддзяў, 1100 га лясоў і аблогаў, 729 га пасбішч і лугоў.

У грамадзе налічваецца 348 гаспадарак. Мае яна тыпова сельскагаспадарчы характар. Зараз сяляне гадуюць 950 штук кароў, 1490 штук свіней і 1063 штукі авечак. Калі б умела загаспадарыць аблогі і так званыя дзікія пасбішчы, можна было б павялічыць кармавую базу, а, такім чынам, і жывёлагадоўлю.

У апошнія гады грамада перавыконвае гадавыя планы па куплі мінеральных угнаенняў, а таксама планы кантрактацыі 4-ох асноўных збожжавых культур. Уведзена раёнізацыя сырадэлі. Шкада, што сяляне не выкарыстоўваюць шанцаў, каб падзарабіць на вырошчванні гэтай высокааплачваемай сельскагаспадарчай культуры. На план 50 га закантрактавана яе тут усяго 30 га. А пераважаюць тут зямельныя ўгоддзі VI, а рэдка V класаў, і з-за таго немагчыма атрымаць высокіх ураджаяў збожжавых культур.

Зямельныя ўгоддзі ПФЗ займаюць 52 га, з якіх 20 га загаспадарваюць сельскагаспадарчыя гурткі. У мінулым годзе пачалі высяваць мінеральныя ўгнаенні комплексна.

На тэрыторыі грамады існуе 7 сельскагаспадарчых гурткоў, аб'ядноўваючых 163 членаў. Найлепш з іх дзейнічае сельгасгурток у Палічнай, які мае ў сваім распараджэнні 8 трактараў з камплектамі падвесных сельскагаспадарчых машын, з 4 абмалотачнымі агрэгатамі і іншымі машынамі. Вялікую ролю ў працы палічнаўскага сельгасгуртка адыгрывае сам прэзас Ян Петручук, чалавек энергічны і з гаспадарскім падыходам да гуртковых спраў. Як доказ, што гэты гурток добра працуе, прыгадаю факт выпрацавання ім 30 тысяч злотых чыстага даходу.

Пры сельскагаспадарчых гуртках дзейнічаюць жаночыя арганізацыі — гурткі вясковых гаспадынь (КГВ). Найлепш працуюць КГВ у Вярстоку, Горным Бродзе і ў Старыне. Арганізавалі яны ў сябе кулінарныя курсы, а таксама займаліся гадоўляй курэй.

Апрача адной клуба-святліцы ў Палічнай, у цэлай грамадзе няма іх больш. У клубе ёсць тэлевізар, радыёпрыёмнік, адаптар і гармонік (акардэон). Моладзь рыхтуе мастацкія часткі, а таксама арганізуе вечарыны з танцамі. Грамадскія ўлады пастанавілі правесці рамонт клуба, тады будзе ў ім яшчэ больш прыемна і ўтульна. Зараз будуецца раміза-святліца супрацьпажарнай каманды ў Вярстоку.

Грамадскія чыны. У апошнія гады, зраблена шмат. У 1968 годзе дзякуючы намаганням усіх сялян удалося адкрыць чыгуначны паўстанак. Пачакальню пабудавалі ў значнай меры грамадскім чынам. Не інакш узяліся за пабудову дарог на адрэзках: Палічна-Вярсток, з Апакі Вялікай у напрамку Гайнаўкі і з Палічнай — у напрамку Чаромухі. Апрача таго, будуецца дарога з Войнаўкі да Старыны. Укладзена тут грамадскіх чынаў на суму 172 тысячы злотых. Варта дадаць, што жыхары Старыны працавалі грамадскім чынам пры пабудове купальнага басейна пры мясцовай школе. Пабудавана яго коштам 70 тысяч злотых.

Янка Цялушэцкі
Здымкі аўтара

Генрык Кісляк — (сакратар ГРН у Палічнай), Валя Дзмітрук (загадчыца клуба) і Мікалай Цімафеюк (сакратар КГ ПАРП).

Беларуская ЛІТАРАТУРА — АЛЯКСАНАР БАРШЧЭЎСКІ

ЛІТАРАТУРА КІЕЎСКАЙ РУСІ

РУСКА-ПОЛЬСКІЯ СУВЯЗІ І КАНТАКТЫ (І ЧАСТКА)

Польская праблематыка ў старарускай літаратуры была з'явай частай. Нярэдка паяўлялася яна ў рэлігійнай літаратуры. Аднак у сувязі з тым, што характарыстыка Польшчы і каталіцызму мела ў гэтай літаратуры амаль выключна характар нападак і абвінавачванняў, не будзем тут займацца творамі рэлігійнага жанра. Затрымаемся тут выключна над вядомай ужо нам «Повесцю врэменных лет», у якой польская праблематыка была частым госцем.

Першыя інфармацыі аб Польшчы адносіліся ў «Повесці» да плямёнаў, на грунце якіх паўстала з цягам часу польская дзяржаўная арганізацыя. Аўтар «Повесці» некалькі разоў успамінае аб ляхах, якія жывуць над Віслай і над Варажскім (Балтыйскім) морам. Досыць доўга не было згоды паміж гісторыкамі адносна паходжання рускай назвы Польшчы і палякаў. У «Повесці» Польшча называецца Ляцкай зямлёй, палякі — ляхамі. Адны з даследчыкаў выводзілі гэтую назву ад латыні, другія ад характэрнага для Польшчы мужчынскага імя — Лех, трэція ад пэўнай катэгорыі сярэдневяковых вояў, званых «лехамі». У XIX ст. польскія вучоныя дайшлі да згоднага вываду, што ў Кіеўскай Русі прынялася назва ляхі для палякаў ад назвы аднаго з тагачасных польскіх плямёнаў лендзянаў.

Вяртаемся аднак да «Повесці». Яе аўтар вылічвае такія польскія плямёны, як паляне, памажане, мазаўшане, люцічы. Памылкова да польскіх адносіць таксама аўтар беларускія плямёны радзімічаў і вяцічаў.

Пад 981 годам аўтар змяшчае інфармацыю аб пераможным паходзе Уладзіміра Вялікага супраць палякаў на Перамышль і Чэрвенскія гародзішчы. «Пайшоў Уладзімір на ляхаў і заняў гародзішчы іх Перамышль, Чэрвень і іншыя гародзішчы, якія да сёння пад Руссю».

Значную ўвагу прысвяціў летапісец «Повесці» Баляславу Хробраму. Першы раз у запісе пад 996 годам гаворыцца аб згодным сужыцці Уладзіміра з Баляславам, з венгерскім каралём Стэфанам і з чэшскім Анджыхам. Сучасныя гісторыкі маюць нямала клопатаў з гэтым запісам. Вынікаюць яны з таго факту, што не ўсе вылічаныя князі княжылі ў 996 годзе. Некаторыя з іх дайшлі да ўлады пазней, і таму можам гаварыць аб гістарычных недакладнасцях у гэтай інфармацыі.

Другі раз у «Повесці» паяўляецца Баляслаў пад 1018 годам. Летапісец гаворыць аб паходзе Баляслава на Русь з мэтай пасадзіць на кіеўскі трон свайго зяця рускага князя Святаполка. Вобраз Баляслава тут яскравы і каларыстычны. Аўтар рысуе сцэнку над Бугам, дзе сустрэліся рускія і польскія войскі. Згодна з тагачаснай модай войска старалася абразіць словамі праціўніка. Рускі ваявода крычыць Баляславу: «Праб'ем табе кап'ём трыбух твой тлусты». Наогул аднак сустракаемся тут з станоўчай характарыстыкай Баляслава. Паслухайма летапісца: «Бо быў Баляслаў вялізны і цяжкі, так што і на кані сядзеў ледзьве, але быў талковы» (смыслен).

Летапісец апісаў перамогі Баляслава над рускімі войскамі, захапленне імі Кіева і асаджэнне на кіеўскім троне Святаполка. Урэшце, «Повесць» прадстаўляе канфлікт паміж Баляславам і Святаполкам, які быццам бы выразаў польскія асады ў рускіх гарадзішчах і змусіў Баляслава пакінуць рускую зямлю. Многія з сучасных гісторыкаў адносяцца крытычна да гэтых звестак у «Повесці». Вучоныя гэтыя пішуць, што, мабыць, рускі летапісец пераблытаў Баляслава Хробрага з Баляславам Смелым, якому не ўдаўся адзін з паходаў у Русь.

Апошні, трэці запіс, звязаны з Баляславам, адносіцца да смерці польскага караля, якая, паводле летапісца, наступіла ў 1030 годзе. «Таго ж часу памёр Баляслаў Вялікі ў ляхах». Трэба сказаць, што і тут летапісец памыліўся на пяць гадоў. Наогул адносіны рускага летапісца да Баляслава даволі прыхільныя. Аўтар бадай што ні разу не называе яго «акаянным». Затое словам гэтым часта ўгашчае Святаполка. Можна думаць, што асуджае ён Святаполка: «Калі Баляслаў сядзеў у Кіеве, акаянны Святаполк сказаў: якія толькі ёсць ляхі ў нашых гарадзішчах, забівайце іх». З тэксту відаць, што летапісец крытычна ацэньвае пастунак Святаполка. Аб сімпатыі рускага летапісца да Баляслава можам гаварыць і на той падставе, што ён прамаўчаў апісаны польскім і нямецкім летапісцамі факт гвалту і знеслаўлення Баляславам сястры Яраслава Прэдславы. Факт гэты апісаны таксама і ў некаторых рускіх летапісах, у якіх гаворыцца, што, адступаючы з Кіева, Баляслаў «павалок» за сабой і зганьбленую Прэдславу. Чым

СЛОВА ПРА ВАЛЕРЫЯ ВРУБЛЕЎСКАГА

Чым была Парыжская Камуна? Найбольшыя гісторыкі не знайшлі адназначнага адказу на гэтае пытанне. Бо такога адказу і няма. Парыжская Камуна была з'явай шырокай і шматграннай. Была зрывам нацыянальным, патрыятычным і рэспубліканскім. Была бунтам, але бунтам супраць зла і несправядлівасці, за свабоду народаў. Камуна была вайной за вызваленне ўсіх народаў. У радах яе змагаліся найлепшыя сыны з усяе Еўропы. Камуна была рэвалюцыяй, першай пралетарскай рэвалюцыяй. Камуна абвяшчала: «цяперашняя рэвалюцыя з'яўляецца канцом старога свету...» і дадайма — нарадзінамі новага свету. Ад яе пачынаецца бурлівае жыццё і перамога еўрапейскага навуковага сацыялізма. Была Камуна дзвярыма, праз якія многія змагары дэмакратыі і рэспубліканцы ўвайшлі ў сацыялізм.

Адзін з камунараў (Манон) пісаў: «Камуна — гэта ўзброеная свабода». Сапраўды, ад дзён, ад 72 дзён (18. III. — 28. V. 1871) існавання Камуны ў Парыжы ясным стала, што свабоду можа здабыць працоўны народ дарогай барацьбы.

Калі гаворым, што ўсе нацыі змагаліся ў Камуне за свабоду сваю і народаў, то сярод іх найбольшай славай і адвагай адзначаліся выхадцы з польскіх зямель і ў прыватнасці тут назваць хочам Валерыя Врублеўскага — генерала Камуны, таго, які апошні зышоў са сваім 101 батальёнам з парыжскіх барыкад.

Пасля бурлівага далейшага жыцця і працы ў першым Інтэрнацыянале, пасля супрацоўніцтва з Марксам, Энгельсам, Лаўровым, Лісагарам (таксама камунар), пражыўшы 72 гады, памёр Валерый Врублеўскі ў Парыжы ў 1908 годзе, пахаваны быў пры ўдзеле велізарнага натоўпу на парыжскім могільніку на Пер Ляшэ пад «мурам камунараў», бо там хацеў спачыць побач сваіх сяброў-салдатаў Камуны, загінуўшых у крывавыя дні 1871 года. А парыжане паставілі яму помнік і напісалі «Гераічнаму сыну Польшчы, генералу Парыжскай Камуны».

Валерый Врублеўскі — настаўнік лясной школы ў Саколцы, арганізатар гродзенскай рэвалюцыйнай арганізацыі, якая ахоплівала і цяперашнюю Беласточчыну (першую бітву з царскімі сатрапамі выйграў Врублеўскі 28. IV. 1863 года пад Валіламі), паўстанец 1863 года, камандуючы войскамі чырвоных на Гродзеншчыне і Беласточчыне ў студзеньскім паўстанні, прыяцель і памочнік Кастуся Каліноўскага, сааўтар «Мужыцкай праўды» — вось кароткая гісторыя чалавека-героя Беластоцкай зямлі да часу, калі стаў ён героем Еўропы.

Гэты першы этап жыцця і гісторыі В. Врублеўскага не менш цікавы, чым другі — парыжскі і еўрапейскі. Нарадзіўся 27 снежня 1836 года ў Лідскім павеце. Сям'я Врублеўскіх у XVIII стагоддзі (100 год да нараджэння Валерыя) перайшла пад Ліду з вёскі Врублева ў Ломжынскім павеце. Врублеўскія ўраслі ў новае асяроддзе і за сто год моцна звязаліся з новай зямлёй і яе людзьмі.

Гісторыкі падкрэсліваюць цікавыя культурна-псіхічныя асаблівасці вялікх людзей, народжаных на так званых крэсах, людзей тыпу «паляка — ліцвіна» (ліцвінам гістарычна акрэслівалі таксама беларуса). Валерый Врублеўскі належаў да такога тыпу людзей. Згоднае сужыццё ўсіх народаў, насяляючых усходнія землі даўняй Рэчыпаспалітай, было ідэяй многіх пакаленняў Врублеўскіх.

(Працяг на стар. 6).

ПАЗАШКОЛЬНАЕ ВЫХАВАННЕ

Яшчэ ў лістападзе 1968 года кураторыя школьнай акругі, Аддзел культуры Прэзідыума ВРН і Ваяводская камісія прафсаюзаў падпісалі пагадненне ў справе садзейнічання ў галіне пазашкольнага выхавання моладзі.

Тры ваяводскія ўстановы пастанавілі, што падначаленыя ім установы, якія вядуць пазашкольныя формы выхаваўчай працы з дзяцьмі і моладдзю, будуць супольна арганізоўваць цікавейшыя формы выхаваўчай працы, супрацоўнічаць са школамі ў галіне набору ўдзельнікаў да сваіх пляцовак, а таксама абмяркоўваць напрамкі і формы выхаваўчага ўплыву, даваць магчымасць школьнай моладзі карыстацца святліцамі, клубамі, стадыёнамі і т. п.

Кожны год павятовыя аддзелы асветы склікаюць нарады, на якіх апрацоўваецца праграма пазашкольнай выхаваўчай дзейнасці сярод дзяцей і моладзі. З такой праграмай на 1970/71 навучальны год пазнаёміў нас Мікалай Якубюк, школьны падінспектар у аддзеле асветы ў Бельску.

Дзеля аднолітага выхаваўчага ўздзейнічання на дзяцей і моладзь культурна-асветныя пляцоўкі, як клубы гаспадара, «Рух», святліцы, налажваюць сціслае супрацоўніцтва са школай. У рамках гэтага супрацоўніцтва культурна-асветная пляцоўка і школа ўстанаўліваюць патрэбы асяроддзя ў галіне выхавання і апекі над дзяцьмі. У мінулым годзе ў Бельскім павеце была вытыпавана 31 школа, дзе мелі весці пазашкольную выхаваўчую дзейнасць. У гэтым годзе, апрача гэтых 31 школ вядучых, усе школы ў павеце павінны ўключыцца ў гэтую форму дзейнасці.

Якія напрамкі праграмнай дзейнасці?

Асноўная ўвага звернута на развіццё патрыятычных і інтэрнацыянальных пачуццяў моладзі. Надалей выкарыстоўваецца тэматыка, звязаная з 100-ай гадавінай нараджэння У. І. Леніна, Міжнародным годам асветы, 100-ай гадавінай Парыжскай камуны, і, зразумела, 25-годдзем ПНР. Апрача форм працы, якія меліся ў мінулым годзе, асобае месца зоймуць палітэхнічныя заняткі. Пры ўсіх школах і іншых пляцоўках к. о., якія маюць толькі магчымасці і ўмовы, павінны быць арганізаваны гурткі тэхнічнага зацікаўлення. Асаблівую ўвагу звяртаюць на ракетнае, авіяцыйнае і аўтамабільнае мадэлярства, урбаністычнае мадэлярства з галіны прамысловага, гарадскога і вясковага будаўніцтва, на фатаграфіку, радыётэхніку, электратэхніку і мастацкае мадэлярства. Зразумела, справы палітэхнічнага выхавання вырашаюцца дзякуючы розным мерапрыемствам, звязаным са справамі тэхнікі: сустрэчам з людзьмі навукі і тэхнікі (напрыклад, з перадавікамі працы), арганізацыі вечарын цікавых ведаў і тэхнікі, конкурсаў, экскурсій на прадпрыемствы і фабрыкі.

А. К.

вытлумачыць «ліберальныя» адносіны летапісца «Повесці» да Баляслава, у той час, калі ўсіх іншых праціўнікаў Русі акрэслівае ён найгоршымі эпітэтамі? Адзін з сучасных савецкіх гісторыкаў Уладзімір Каралюк думае, што «пахвальны» наогул тон у апісаннях польскага караля вынікае з таго факту, што рускаму летапісцу была вядомая адна з польскіх пахвальных легенд аб Баляславе і што элементы гэтай легенды ўключыў ён у сваю «Повесць».

Услед за інфармацыяй аб смерці Баляслава Хробрага аўтар «Повесці» гаворыць, што ў 1030 годзе ў Польшчы быў мяцеж: «Людзі паўстаўшы пазабівалі біскупаў, і папоў, і баяраў сваіх, і быў у іх бунт». Некаторыя з гісторыкаў гавораць аб гістарычнай недакладнасці ў гэтым паведамленні. Паводле іх антыфеадальны бунт меў месца ў 1037—38 гадах пры панаванні Казіміра Аднавіцеля. Іншыя аднак падтрымліваюць аўтара «Повесці», даводзячы, што бунт быў аднак і ў 1030—31 гадах, і што ў выніку яго прымушаны быў уцякаць з Польшчы Мешка II.

Пад 1031 годам у «Повесці» апісаны паход князя Яраслава з братам Мсціславам у Польшчу. У выніку гэтага пахода былі адабраны палякам Чэрвенскія гародзішчы і ўзята многа палонных.

У НАРАЎСКІМ ПРАДШКОЛЛІ

Прадшколле ў асадзе Нараўка, Гайнаўскага павета, заснавалася больш дваццаці гадоў таму назад. Ужо дваццаць гадоў працуе ў ім загадчыца пані Стэфанія Грыка.

Зараз у прадшколле ходзіць 35 дзяцей з Нараўкі, Стачка, Свінарыяў і Міклашэва. Заняткі ў прадшколлі адбываюцца на працягу дзевяці гадзін. Выхавацельніца пані Марыя Панькоўская развучвае са сваімі падапечнымі песні, вершы, гульні і скетчы. Апрача таго, дзеці тут займаюцца гімнастыкай, выконваюць розныя фігуркі і прадметы са штучнай матэрыі, глядзяць казкі з каляровых дыяфільмаў, ходзяць на экскурсіі па ваколіцы і г. д. У мінулым годзе з нагоды Дня настаўніка дзеці зрабілі са штучнай матэрыі арыгінальныя віншавальныя пісьмы.

— У пачатку г. г. адбылася ў нашым прадшколлі, — кажа кіраўнічка Грыка, — навагодняя ёлка. — Дзецям падрыхтавалі мы так званыя пачкі з камплектамі гульняў і ласункамі, а таксама арганізавалі латарэю. Пасля мастацкай часткі дзеці гулялі пад гукі аркестра.

— Я хацела б сказаць, — дадае пані Грыка, — што добра працуе наш бацькоўскі камітэт. — Бацькі арганізавалі так званыя дахадовыя забавы ў будынку кіно „Лес", а за сабраныя грошы закупілі для прадшколля ляжакі і шмат камплектаў розных дзіцячых настольных гульняў, а таксама конікаў, самаходзікаў і г. д. Варта, думаю, сказаць яшчэ і аб тым, што ў час пільных палявых работ арганізуем мы ў сябе дзіцячыя яслі і дзяцінцы. Дапамагае нам пры гэтым Таварыства прыяцеляў дзяцей (ТПД).

Янка Цялушэцкі

БІБЛІЯТЭЧКА „НІВЫ"

ЯНКА МАУР

ПАЛЕСКІЯ РАБІНЗОНЫ

Адрэж па лініі, назначанай пунктырам, зрабі дзірку ў месцы, вызначаным кружкамі і нанізвай старонкі на дроцікі або шнурочак.

89.

— Чаго нам гэтак сядзець? Тэрмін жа яшчэ заўтра. Не спадзяваўся і Мірон, што сёння прыйдуць, але ўсё-такі мільгала думка: а што, калі ўжо ідуць?

— Пачакаем яшчэ гадзіны са дзве і тады выйдзем.

Выседзелі гэтыя гадзіны і вылезлі. І неяк несвядома абодва адчулі задавальненне, што бандыты не прыйшлі: усё-ткі далей адсунуўся непрыемны час спаткання. Рэшту дня скарысталі, каб «папасвіцца», хоць і ўвесь час адчувалі сябе трывожна.

Назбіралі крыху грыбоў і пайшлі «на кухню», як казаў Віктар. Там згатавалі свае грыбы, падвячэралі і засталіся нанач каля вогнішча.

Ледзь золак яны былі ўжо на сваім назіральным пункце. Зноў пачалося нуднае і напружанае чаканне. Зноў ішлі гадзіна за гадзінай, а ніхто не з'яўляўся. Цяпер яны ўжо не адважыліся пакінуць сваё месца сярод дня і даседзелі да вечара.

— Ах, каб хутчэй перастралялі гэтых бандытаў! — сказаў Віктар, вылазячы з засады.

— Што ты гаворыш?! — з жартаўлівым жахам крыкнуў Мірон. — Калі іх цяпер расстраляюць, то мы павінны будзем сядзець да зімы!

— Выбачай, забыўся, — засмяяўся Віктар. — Хай тады крыху пачакаюць. Але ж гэткае сядзенне горш за самую цяжкую працу! Пойдзем хоць чаю пап'ём. Вось, кажуць, бруснічнік можна ўжываць замест чаю.

— Гэта будзе вельмі дарэчы, — згадзіўся Мірон, і яны пачалі збіраць бруснічнік.

Але праз некалькі хвілін Мірон прыпыніўся і пачаў уважліва разглядаць сабраныя ім расліны.

— Слухай! — прамовіў ён нарэшце. — Гэта ж не бруснічнік!

— Чаму?

— Бачыш, вось з ніжняга боку ліста выціснута сетка, не такая, як у бруснічніку, ды і сцябло святлейшае.

— Па гэткіх дробных адзнаках судзіць нельга, — недаверліва сказаў Віктар.

— Шкада, што ён яшчэ не цвіце, тады можна было б знайсці маленькую розніцу ў кветках. А каб былі ягады, тады ўжо зусім нельга было б памыліцца. Ягады ўсярэдзіне маюць нібы муку, таму і завецца гэтая расліна мучніцай. Яна вельмі каштоўная і дае розныя лекі, чорную фарбу і дубінны матэрыял для апрацоўкі скур.

— Калі так, я цяпер гатоў шчыра шанаваць цябе і тваю батаніку. Вось каб напіліся гэткага чаю! Пэўна здубянелі б. Давай лепш наломім маліннiку. Гэта будзе карысней.

— Можна знайсці і сапраўднага бруснічніку.

— А няхай яго ліха! Зноў натрапім на якую мучніцу. Давай лепш простага малінніку.

Вярнуліся на сваю «кухню», выпілі чаю, згатаванага ў бляшанцы.

— Добры чай! — пахваліў Мірон. — Шкада толькі, што мёду больш няма.

91.

заў Віктар. — А калі іх злавілі ўсіх, дык могуць і ніколі не прыйсці.

Пачуўся хруст. Хлопцы зноў напружыліся, зноў з'явілася надзея. Але гэта праціскаўся праз зараснікі дзік. Цераз палянку было відаць, як ён спакойна і павольна капашыўся ў балоце.

— Вось добра было б стрэліць у яго! — заблішчаў вачыма Віктар. — Напэўна трапілі б. І мяса свежае было б.

Засвярбелі рукі і ў Мірона. Што будзе, калі кантрабандысты не прыйдуць? Тады давядзецца яшчэ горш галадаць, а між тым яны могуць зараз назапасіць мяса.

Але нарэшце ён пачаў даводзіць Віктару, што гэта будзе надта рызыкоўна:

— Ці можам мы напэўна сказаць, што яны не прыйдуць? Не. Ну, а калі прыйдуць, то мы загінем напэўна. І стрэл могуць пачуць, і сляды не паспеем знішчыць.

Дзік тым часам схаваўся за дрэвамі.

А ўначы, каля вогнішча, як яны шкадавалі, што не выкарысталі магчымасці! Яны паспелі б ужо разабраць і схаваць дзіка, былі б забяспечаны свежым мясам. А цяпер што будзе?

— Ох, ужо гэтая разумная асцярожнасць! — са злоснай насмешкаю сказаў Віктар.

Мірон засаромеўся. Ён адчуваў, што перамудрыў. Але, каб абараніць сябе, перайшоў у наступ:

— А скажы шчыра: ці мог ты паручыцца, што яны сёння ані ў якім разе не прыйдуць?

— Вядома, паручыцца ніхто не можа, але...

— Пачакай. Значыць, можна было думаць, што яны прыйдуць?

— Ну, можна.

— А ты ведаеш, чым пагражала гэтая магчымасць?

— Ну, ведаю.

— Дык вось што: маленькая магчымасць загінуць — сур'ёзней за вялікую магчымасць пад'есці.

— Але ж у нас ёсць рэвальверы! — не здаваўся Віктар.

— А можа, там будзе дзесяць стрэльбаў? Рэвальверы спатрэбяцца тады, калі не будзе чаго іншага рабіць.

Віктар замаўчаў.

XXII

«Слон». — Агіднае забойства. — Бандыты з палоннікам. — Падазрэнне бандытаў. — Допыт. — Ваенныя аперацыі. — Перамога.

Так яны правялі ў чаканні чатыры дні. І гэтыя дні здаліся ім самымі доўгімі і самымі пакутнымі за ўвесь час іх жыцця на востраве. Яны праходзілі ў бяздзейнасці, а гэта і ёсць самая горшая пакута для жывога

90.

— Гэта яшчэ паўбяды, — сказаў Віктар, — але вось мяса наша пачынае псавацца, хоць і печанае. Заўтра яшчэ сяк так, а паслязаўтра будзе ўжо зусім дрэннае.

— А сушанае?

— Сушанае ўсярэдзіне не высахла.

— А ты не цягай заўсёды за сабой, а павесь тут. Зноў правялі ноч каля вогнішча.

Трэці дзень прайшоў гэтак жа, як і папярэднія два, толькі напружанасць так змарыла іх, што абодва паснулі як забітыя. Спалі смачна да самага вечара.

Першы прачнуўся Мірон. Схамянуўся, ускочыў, нават спачатку не пазнаў, дзе ён і што з ім. Віктар хроп так, што чуваць было па ўсім лесе.

— Гэй ты, вартаўнік! — штурхнуў яго пад бок Мірон.

— Га? Што? — усхапіўся той.

— Ці ведаеш ты, што хроп на ўвесь лес? Нашы госці на тым баку балота пачулі.

— А ты?

— І я таксама спаў. Гэта ж вар'яцтва! Нас маглі зарэзаць, як куранят.

— Я баюся, што яны, праклятыя, ніколі не прыйдуць, — пазяхаючы, прамовіў Віктар.

— А ўсё-такі рызыкаваць нельга. Другі раз будзем спаць па чарзе.

І гэты дзень мінуў. І другі. І яшчэ адзін. І яшчэ...

Хлопцам было вельмі цяжка цярпець. Мяса псавалася ўсё болей і болей. А «пасвіцца» ўдзень не было як: трэба было сядзець і пільнаваць. Калі нават вылазілі да баброў па ваду, то ўсё здавалася, што вось іх заўважаць. Адна ўцеха ды ратунак ад гнілога мяса — гарачы чай уночы.

З кожным днём напружанасць узмацнялася; ад кожнага трэску і шолаху хлопцы ўздрыгвалі, нібы ад электрычнай іскры. Гэтае безупыннае напружанне так знервавала хлопцаў, што яны зусім страцілі сон, зрабіліся панурымі і злоснымі. Усё гэта, разам з дрэнным харчаваннем і сядзеннем на месцы аслабіла іх так, што ў іх па чарзе кружылася галава, цямнела ў вачах, дрыжалі ногі. Папярэднія дні здаваліся ім ужо шчаслівымі ў параўнанні з цяперашнімі.

Часам хлопцам пачынала здавацца, што бандыты ўжо блізка. Яны нават чулі тупат ног і галасы. А праз хвіліну выяўляўся падман і прыходзіла перакананне, што сядзяць яны тут дарэмна, што ніхто і не думае сюды ісці.

— А можа, іх ужо злавілі і пасадзілі ў турму? — сумна казаў Віктар.

— Усё можа быць, — уздыхнуў Мірон.

Мусіць, сваякі бандытаў гэтак не баяліся за іхняе жыццё, як нашы хлопцы.

Але ж павінен хто-небудзь прыйсці па тавар? — разважаў Мірон. — Не могуць жа яны пакінуць сваё дабро.

— Могуць прыйсці і ўзімку, і на другі год, — адка-

92.

чалавека. На працягу дня яны, вядома, выходзілі з сваёй засады, але асцярожна, тулячыся ды азіраючыся, каб іх не маглі ўбачыць здалёк.

Такі напружаны перапынак быў не лепш за сядзенне і чаканне.

Падвечар ішлі начаваць у пушчу да свайго вогнішча, спалі зусім не так добра, як у будане, а раніцою вярталіся на сваю «службу». І ўсё часцей задавалі сабе пытанні: «А што, калі яны зусім не прыйдуць? Або прыйдуць праз многа тыдняў? Няўжо ўвесь гэты час так сядзець? Неўзабаве скончацца рэшткі сушанага мяса, а тады што?»

У такім настроі прыйшлі яны на варту і ў пяты дзень раніцою. А праз паўгадзіны пачулі нейкі тупат. Ішоў ён з таго боку, адкуль павінны былі з'явіцца «госці». У хлопцаў моцна-моцна закалаціліся сэрцы. Тупат набліжаўся, цяжкі, глухі; часам чуўся гучны трэск вялікай галіны. Але бачыць, хто ідзе, нельга было.

— Або атрад бандытаў, або слон! — прашаптаў Віктар.

Вось ужо нешта мільгае між дрэў, чырвонае. Усё выразней, выразней...

— Зубр! — у адзін голас крыкнулі хлопцы.

Нейкі ўрачысты настрой ахапіў таварышаў. Яны бачылі жывога зубра, якіх у межах Савецкай Беларусі ўжо няма. Перад 1914 годам у Белавежскай пушчы было яшчэ 400 зуброў, але за час вайны з іх засталося ўсяго толькі каля 20, ды і тых немцы вывезлі да сябе.

— Якім жа чынам ён трапіў сюды? — дзівіўся Мірон.

— А ты не памятаеш, як некалькі часу назад пісалі ў нашых газетах, што ў нас бачылі аднаго зубра? Кажуць, што ён перабег да нас з Польшчы. Белавежскую пушчу польскія паны прадалі англічанам, і тыя сякуць і вывозяць лес. Трэба думаць, што немцы не паспелі вылавіць усіх зуброў да аднаго. Мусіць, хоць адзін застаўся. І вось цяпер, калі пачалі высякаць яго родную пушчу, ён і ўцёк да нас, дзе лес гэтак не нішчаць.

— Я гэта чытаў, але пасля таго больш нічога не было чуваць аб ім.

— І вось ён перад табою. Не дзіва, што яго тут ніхто не бачыў.

Магутны звер ішоў неяк трывожна. То спыніцца, то пачне нагамі рыць зямлю, то схіліць сваю галаву і пачне сапці. Плечы яго здаваліся нейкай скалой, за якой хавалася рэшта цела. Горб не толькі не шкодзіў, але, здавалася, упрыгожваў яго. Хлопцы ўявілі сабе, як павінен быў адчуваць сябе гэты звер, адзін, без сям'і і таварышаў, далёка ад сваёй радзімы.

— Апошні зубр! — прашаптаў Мірон.

— Апошні! — адгукнуўся Віктар.

Раптам грымнуў стрэл!..

(Працяг са стар. 5)

СЛОВА ПРА ВАЛЕРЫЯ ВРУБЛЕЎСКАГА

Пазней стрыечны брат Валерыя Врублеўскага пісаў Балеславу Ліманоўскаму (вядомы сацыяліст-гісторык, удзельнік парыжскага з'езду ППС у 1892 годзе): „Валерый Врублеўскі сярод патрыётаў прадстаўляўся як радыкальны дэмакрат, быў за падтрыманнем беларускай нацыі".

Вядомы гісторык Ежы Барэйша ў сваёй кніжцы пра Врублеўскага піша: „Каліноўскі і Врублеўскі разам з Феліксам Ружанскім, Станіславам Сонгінам і Іахімам Грынявецкім пачалі выдаваць рэвалюцыйную газету для беларускіх сялян — „Мужыцкую праўду". На трэцім экземпляры газеты стрыечны брат Валерыя адзначыў: „Пісаў Валерый Врублеўскі".

Студзеньскае паўстанне, адным з правадыроў якога на Літве і Беларусі быў Валерый Врублеўскі, было накіравана супраць цёмнай рэакцыі Мікалая І. Адклікалася яно да славянскіх братэрскіх сувязей усіх прыгнечаных народаў, а таксама і рускага. Адклікалася яно голасам „Мужыцкай праўды" і да беларускага мужыка, тлумачачы, што атрымае ён зямлю і свабоду, калі стане ў радах польскага вызваленчага руху, які нясе вызваленне ад царызма ўсім прыгнечаным.

Ежы Барэйша падае добра ўдакументаваны воблік Валерыя Врублеўскага — чалавека, які ў народнай беларускай рубашцы раскідае начамі па загонах лісткі „Мужыцкай праўды", каб людзі рана знайшлі іх і прачыталі.

Вера Леўчук

Jerzy W. Borejsza. Patriota bez paszprtu. Czytelnik. 1970, ss. 256. Cena zł 20.

УВАГА, ЖЫХАРЫ СЯМЯЦІЧ — БАЦІКАЎ!

ХТО ВЕДАЕ...?

У нашую рэдакцыю звярнулася Камэнда харугві ЗГП з просьбай апублікаваць пісьмо, якое Камэнда атрымала з Камітэта маладзёжных арганізацый БССР. Вось яго змест:

Паважаныя таварышы!

У Камітэт маладзёжных арганізацый Беларускай ССР звярнуўся былы партызан-каўпакавец тав. Багрымовіч Васіль Іванавіч з просьбай даведацца пра месца гібелі трох адважных разведчыкаў з партызанскага аб'яднання Каўпака.

У 1944 годзе дывізія імя С. А. Каўпака вяла баі з фашысцкім акупантам на тэрыторыі Польшчы. Атрад разведчыкаў, выконваючы заданне камандавання дывізіі, затрымаўся на адпачынак на хутары Сямяцічы — Бацікі, Беластоцкага ваяводства. Вечарам на хутар уварваліся гітлераўцы. Тры разведчыкі — Васіль Румін, Павел Іваноў, Пятро Бугрымаў — аказаліся акружанымі ў доме, які знаходзіўся каля лесу. Дапамога сяброў была беспаспяховай, паколькі сілы былі няроўныя. Забілі кулямётчыка Васю Руміна. Ранілі ў нагу Паўла Іванова. Фашысты, страціўшы надзею захапіць партызан жывымі, падпалілі дом. Адважныя разведчыкі не здаліся. Дорага прыйшлася гітлераўцам смерць трох партызан. Больш дваццаці забітых і столькі ж раненых вывезлі яны з хутара. Фашысты нялюдска распраўіліся з мясцовымі жыхарамі. Цудам выратавалася гаспадыня згарэўшага дома. На жаль, імя і прозвішча гаспадыні нам невядомы.

Камітэт маладзёжных арганізацый БССР будзе вам удзячны, калі вы паведаміце аб сучасным жыцці гаспадыні дома, у якім у сакавіку 1944 года загінулі савецкія разведчыкі, пра месца іх пахавання і пра тыя факты гібелі разведчыкаў, якіх не ведаем.

З паважаннем

В. Ігараў
старшыня Камітэта маладзёжных арганізацый

Столькі пісьмо. Мы, з свайго боку, просім усіх пра звесткі аб гэтым факце. Асабліва звяртаемся да гарцэраў, якія вельмі многа могуць зрабіць у гэтым напрамку.

Пісьмы і звесткі, аб якіх просяць у пісьме, накіроўвайце ў адрас нашай рэдакцыі або да Камэнды харугві ЗГП у Беластоку (Komenda Chorągwi ZHP, Białystok, ul. Marchlewskiego 3/1).

А. К.

Ч. АМОРТ

ЗА КУЛІСАМІ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Тайна агента А-54

ПІСЬМО Ў ГЕНШТАБ

У 1936 годзе начальніку II аддзела (контрразведкі) генеральнага штаба чэхаславацкай арміі ўручылі дастаўленае з чарговай поштай ананімнае пісьмо. Яго аўтар прапанаваў свае паслугі і паведамляў у агульных рысах, якія звесткі ён мае. Пры гэтым невядомы не выключаў магчымасці асабістай сустрэчы. Галоўнай умовай, якую ён ставіў, было захаванне строгай тайны ва ўзаемаадносінах.

Да гэтага пісьма ў генштабе аднесліся скептычна. Аднак было вырашана, што справу варта праверыць. І вось неўзабаве паблізу чэхаславацка - германскай граніцы адбылася сустрэча з аўтарам пісьма. З-за магчымасці правакацыі акружаючая мясцовасць была ўзята пад кантроль агентамі адпаведнага аддзела генеральнага штаба.

На перагаворы прыбыў чалавек гадоў трыццаці двух. Ён паведаміў, што ён немец, і тут жа выклаў некалькі сакрэтных дакументаў. Яны датычылі структуры органаў контрразведкі гітлераўскага вермахта і гестапа ў раёне Дрэздэна. У сапраўднасці прад'яўленых дакументаў і шчырасці іх уладальніка не было падстаў сумнявацца. Невядомага інфарматара зарэгістравалі ў картатэцы чэхаславацкай разведкі як агента А-54.

Кожная сустрэча з новым агентам узбагачала дасье разведкі і чэхаславацкага генштаба рэдкай інфармацыяй. Аднойчы А-54 даставіў цэлы рад дакументаў, якія непасрэдна выходзілі з цэнтральнага ўпраўлення абвера (контрразведкі), што знаходзіўся ў Берліне. У другі раз ён перадаў схему дыслакацыі часцей чацвёртага армейскага корпуса вермахта, які быў расквартараваны ў Саксоніі, звесткі аб пагранічнай варце гітлераўскага рэйха і інш. Асабліва важнай была інфармацыя аб дзейнасці нямецкіх шпіёнаў на тэрыторыі Чэхаславацкай рэспублікі і, у прыватнасці, аб іх пранікненні ў прамысловасць краіны.

У час адной з сустрэч новы агент перадаў сувязному спіс судэцкіх немцаў — актывістаў забароненай у Чэхаславакіі нацысцкай партыі. У гэтым спісе былі мацёрыя гітлераўцы, такія, як Ота Кнааль, Эрнст Брух, Эрнст Янкоўскі, Армін Фішэр і Карл Эндл, якія сталі ў далейшым на чале судэта-нямецкай партыі, арганізаванай Генлейнам.

Даведаўшыся ў канцы лютага 1939 года аб падрабязнасцях, якія датычалі поўнай акупацыі Чэхаславакіі, Варал — такі быў прысвоен псеўданім агенту А-54 — накіраваў на ўмоўлены адрас пісьмо, у якім паведамляў, што становішча «вельмі напружанае» і таму ён сам прыбудзе 11 сакавіка ў Турнаў, дзе з ім у 7 гадзін можна будзе сустрэцца ў рэстаране вакзала.

Варал прыбыў без спазнення. Пры сабе ён меў імперскі і замежны пашпарты, выдадзеныя 18 студзеня 1939 года ландратам мястэчка Сайда ў Саксоніі на імя Паўля Ханса Штэйнберга. У замежным пашпарце была ўказана мэта падарожжа: стажыроўка ў якасці гандлёвага агента.

Варал далажыў аб маючай адбыцца акупацыі Чэхіі гітлераўцамі. Славакія, паводле яго слоў, павінна быць аб'яўлена «суверэннай дзяржавай».

«Наш агент, — пісаў пазней маёр Штранкмюлер, — быў настолькі добра паінфармаваны, што змог паведаміць мне ўсю праграму маючыхся адбыцца нямецкіх дзеянняў на перыяд з 12 па 14 сакавіка»...

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

СУПОЛЬНАЯ НАРАДА

Культурнае жыццё вясковай моладзі, яе падрыхтоўка да прафесіі селяніна — якія ж важкія праблемы сучасных вёсак. Гэтым справам была прысвечана нарада ПАРП, ЗСЛ і членаў жаночых і маладзёжных арганізацый цэлай Старакорнінскай ГРН. На нарадзе прысутныя былі прадстаўнікі павятовых улад Эдуард Маркевіч, сакратар ПК ЗСЛ, і Францішак Маліноўскі, інструктар ПК ПАРП. Нараду вёў старшыня ГРН Янка Гаўрылюк. Пасля дакладу Янкі Гаўрылюка на тэму „Уплыў тэхнічнага прагрэсу на аванс вясковай моладзі" адбылася цікавая дыскусія.

У дыскусіі выступілі: Міхась Матвеюк, Валодзя Шэшка, Кастусь Яканюк, Надзя Трашчотка, Ніна Паўлючук, Францішак Маліноўскі, Эдуард Маркевіч, Янка Гаўрылюк, Марыся Купцэль, Вася Кудэрскі. Дыскусія была канкрэтная і датычыла культурнага жыцця нашай моладзі, а таксама дзейнасці сельскагаспадарчых калектываў.

Матэрыялы гэтай нарады будуць разгледжаны на сесіі ГРН.

В. С., Стары Корнін

ВАСІЛЬ МІШЧУК

Ужо 10 год ён працуе радыётэлеманцёрам у тэлекамунікацыйным нагляду у Гайнаўцы з сядзібай манцёрскага пастарунку ў Арэшкаве (будынак пошты). Чалавек гэты абслугоўвае 17 вёсак, раскінутых у некалькіх грамадах: Дубічы Царкоўныя, Старакорнін, Арэшкава, а нават адну вёску Рэдуты ў Бельскім павеце.

В. Мішчук рамантуе лініі, якія непасрэдна служаць для прыёму перадач прыёмнікаў — точак, а таксама закладае новыя пункты гэтай лініі жыхарам, якія маюць жаданне мець у хаце точку. Работа нялёгкая і адказная, аднак тэлеманцёр спраўляецца з ёю і рэдка прыёмнікі „маўчаць" з віны гэтага чалавека. Людзі добра ведаюць свайго майстра і карыстаецца ён паважаннем у іх. Ён заўсёды ў тэрэне, нягледзячы, якое на дварэ ёсць надвор'е.

М. Панфілюк

ПАЯДНАЎЧЫЯ КАМІСІІ

У Бельскім павеце пад патранатам грамадскіх і гарадскіх камітэтаў Фронту адзінства народа дзейнічае 9 грамадскіх паяднаўчых камісій (СКП). Старшынямі гэтых камісій з'яўляюцца аўтарытэтныя людзі — актывісты грамад і вёсак. А вось яны: Чэслаў Рагазінскі з Рудкі, Альбін Мучынскі з Даманова, Андрэй Ігнатовіч з Парцава, Базыль Бароўскі з Боцек, Васіль Барысюк з Храбалоў і іншыя. У мінулым 1970 годзе да грамадскіх камісій паяднаўчых былі накіраваны 83 справы. Разгледзелі гэтыя камісіі 74 справы. Найбольш, бо аж 24 справы датычылі суседскіх сварак, і 14 спраў — непаразуменняў з-за маёнтку. Рэшта спраў была звязана з непаразуменнямі сямейнымі і з кватарантамі. Грамадскія паяднаўчыя камісіі ў 48 выпадках давялі да згоды пагневаных бакі. Толькі ў 19 выпадках не дайшло да згоды. Камісіі дабіліся ў 40 выпадках згоды паміж пасваранымі шляхам узаемных перапрашэнняў.

Найбольш спорных спраў уладзілі грамадскія паяднаўчыя камісіі ў Бельску, Бранску і Орлі. Добра працуюць СКП у Боцьках, Храбалах і Страблі. Павятовы камітэт ФАН плануе ў першым бягучым паўгоддзі паклікаць СКП у Вышках, Тапчэве і Пілiках.

Мабілізуе да працы і дапамогі на штодзень павятовы калектыў да спраў СКП, старшынёю якога з'яўляецца Ян Хіліманюк — кіраўнік аддзела ўнутраных спраў прэзідыума ПРН у Бельску. З боку павятовага суда найбольшую арганізацыйную і праўную дапамогу аказвае суддзя Міхал Сяргейчук. Ён праводзіць „шкаленне" старшынь СКП і даволі часта прымае ўдзел у пасяджэннях гэтых камісій. З мэтай абмену вопытам у працы СКП у мінулым годзе ў Бельску была арганізавана раённая нарада старшынь СКП з Бельскага, Гайнаўскага і Сямяціцкага паветаў.

Уладзімір Кучынскі, Бельск

КАЛІ ПАКРЫЎДЖАНЫ ЛЁСАМ

Адной з важных дапамог людзям, пакрыўджаных лёсам, з'яўляецца грамадская дапамога Польскага камітэта грамадскай апекі, які існуе пры кожным аддзеле аховы здароўя. Вядома, што часам здараюцца выпадкі, калі карыстаюць з яе людзі, якія яшчэ могуць уласнымі сіламі зарабіць сабе на хлеб, але гэта залежыць выключна ад мясцовага грамадскага апекуна, які выдае апінію гэтых людзей. Некаторых можа зацікавіць, што гэта за дапамога і хто ёю можа карыстацца? Жыхары як гарадоў, так і вёсак, якія не маюць радні, ані зямлі і не могуць працаваць з прычыны хваробы або старасці. Могуць яны атрымаць сталую дапамогу ў суме 700 зл. у месяц. Апрача гэтага, ёсць і другія формы дапамогі. Бюджэт на дапамогу Беластоцкага павета на 1970 год быў 1.805.000 зл. З гэтага 194 асобы атрымлівалі сталую грашовую дапамогу на суму 1.615 тыс. зл., 10 асоб з прычыны пошукаў работы — на суму 24.500 зл., 22 асобы, хворыя на туберкулёз лёгкіх — 84.750 зл., 9 асоб карысталася бясплатнымі абедамі, 158 чалавек атрымала вугаль на суму 82 тыс. зл., 130 асоб атрымала вопратку, абутак і бялізну на суму 125 тыс. зл., у тым ліку 24 сем'і алкаголікаў — на суму 33 тыс. зл. для куплі адзежы і абутку дзецям. 60 чалавек карысталася з медыцынскай бясплатнай дапамогі, а з дамашняй апекі над хворымі карысталася 9 чалавек. Як бачым з прадстаўленых даных, дапамога вялікая і нідзе яна не адбылася без грамадскага апекуна.

Найбольш заслужанымі апекунамі Беластоцкага павета з'яўляюцца Пётр Літвінскі, Ежы Остыновіч і Генавефа Абухоўская з Чорнай Беластоцкай, Зыгмунт Фэранц з Тыкаціна, Станіслава Пылкоўская і Марыя Лук'янюк з Васількова, Чэслаў Кміта — з Супраслі, Станіслава Палікарп з Заблудова. Сярод спецыялістычных апекуноў найбольш заслужанымі з'яўляюцца Яўгенія Харашуха і Ян Куц з Беластока.

Усяго ў павеце налічваецца 395 апекуноў.

Спецыялістычны апекун
Мікола Краўчук

Дарагое Сэрцайка!

Мне 19 год. Закончыла я толькі пачатковую школу і працую на вёсцы. У нашай вёсцы большасць моладзі вучыцца, або працуе ў горадзе. Але ёсць некалькі дзяўчат і хлопцаў, якія засталіся на гаспадарцы. Вёска вялікая, таму і часта бываюць забавы, бо на суботу і нядзелю ўсе з'язджаюцца дамоў. Маю я сяброўку, якая таксама, як і я, працуе на гаспадарцы. Мы вельмі пасябравалі, часта ездзім у суседнія вёскі на забавы. Адной перашкодай у нашым сяброўстве з'яўляецца Сярожа, які „ходзіць" з Валяй, маёй сяброўкай. Часта мы ўсе ўтраіх ходзім на забавы (я хлопца не маю). Ад нейкага часу Сярожа пачаў мне падабацца. Я зрабілася зайздроснай. Раблю ўсё, каб пасварыць яго з Валяй. Але Валя гэтага, відаць, не заўважае. Чаму пішу да цябе? А вось таму, што хачу прасіць цябе парады: як даказаць Сярожцы, што я яго кахаю і хачу, каб ён пачаў сябраваць са мною, а не з Валяй. Памажы, дарагое Сэрцайка.

Ніна
з Бельшчыны

Ніна! У сваім пісьме адносіны да Валі называеш сяброўствам. А дзе ж яно гэтае сяброўства? Калі яно сапраўднае, дык ці ж можа існаваць зайздрасць? Хіба не. Вельмі часта між дзяўчатамі сяброўства мае такі вось воблік (хоць не толькі між дзяўчатамі). Думаю, што тваё змаганне за Сярожку не толькі непрыстойнае, але і не дасць жаданых вынікаў. Бо ж Сярожка з тваёй вёскі, знае добра цябе і Валю. Відаць, Валя падабаецца яму, а не ты. А прымусіць кахаць немагчыма. Раю больш прабываць у іншай кампаніі, а менш мяшацца ў справы Валі і Сярожкі. Так будзе лепш і табе і ім.

Сэрцайка

ПРЫКЛАДНЫ ГАСПАДАР

Валодзя Куптэль з вёскі Ягаднікі ў грамадзе Стары Корнін залічаецца да аднаго з найлепшых гаспадароў Гайнаўскага павета. Гаспадарыць ён на 12-гектаравай гаспадарцы супольна з жонкай і дзвюма дочкамі. Гэты светлы гаспадар з'яўляецца сталым чытачом сельскагаспадарчых кніжак і часопісаў, такіх, як «Плён», «Аграхімія», «Гаспадарчая гадоўля звяроў» і іншых. Тэарэтычныя веды, зачэрпнутыя з кніжак і часопісаў, намагаецца ён практычна выкарыстоўваць у сваёй гаспадарцы. Адначасова дзеліцца сваімі ведамі з аднавяскоўцамі.

Валодзя Куптэль у сваёй гаспадарцы добра развівае жывёлагадоўлю. З думкай аб гэтым у гадах 1950—1960 пабудаваў кароўнік, хлявы, клуню, гараж на сельскагаспадарчыя машыны і магазін на мінеральныя ўгнаенні. Быдла ў Куптэля 9 штук, у тым ліку 6 малочных кароў. Сярэдні ўдой ад адной каровы 3500 літраў.

У 1960 годзе Куптэль пабудаваў адну, а ў 1963 годзе другую сіласную яму, у якіх сіласуе кукурузу, конскі зуб і бурачанае лісце. Сее ён шмат паплёнаў і падсявае ў збожжа сырадэлю. Гэта значна павялічвае яму кармавую базу. Каб павялічыць ураджай з 1 гектара, высявае 180 кг мінеральных угнаенняў у чыстым складзе на адзін гектар (у грамадзе ў сярэднім прыпадае 125 кг НПК на 1 гектар).

Гэты дасканалы жывёлагадоўца вядзе на высокім узроўні гняздо рэпрадукцыі свінаматак, у якім мае 19 штук пародзістых свінаматак.

У гэтай пяцігодцы Валодзя Куптэль плануе ўвясці поўную механізацыю ў кароўніку і хлявах, купіць трактар, павысіць высяванне мінеральных угнаенняў да 280 кг НПК на 1 гектар у чыстым складзе. Ідучы за пастановамі VIII-га пленума ЦК ПАРП, павялічыць ён таксама колькасць кароў і свіней. Павятовыя ўлады высока ацанілі сельскагаспадарчыя дасягненні, выбіраючы яго старастай павятовых дажынак ў 1969 годзе.

Куптэль Валодзя з'яўляецца вядомым партыйным і сельскагаспадарчым дзеячом. Ад 1957 года кіруе сельскагаспадарчым гуртком ў Ягадніках. За грамадскую працу і сельскагаспадарчыя дасягненні Рада Дзяржавы ў 1962 годзе прызнала яму «Сярэбраны Крыж Заслугі», а ў 1968 годзе — «Залаты Крыж Заслугі». За заслугі для Беласточчыны прызнана яму адзнака «Заслужаны Беласточчыне».

С. В., Ягаднікі

СТОДНЁЎКІ Ў ЛІЦЭЯХ

У апошнім класе ўсіх тыпаў сярэдніх школ на 100 дзён перад выпускнымі экзаменамі арганізоўваецца школьная ўрачыстаць — „стоднёўка". У беларускіх ліцэях у Бельску і Гайнаўцы „стоднёўка" адбылася 6-га лютага.

У БЕЛЬСКУ

Некалькі дзён працягвалася падрыхтоўка да школьнай урачыстасці. Вучні чацвёртых класаў прыгожа ўдэкаравалі фізкультурны зал, у якім мелі адбывацца танцы, і адзін з калідораў, у якім арганізоўваюцца розныя школьныя мерапрыемствы. А ў гэты дзень расстаўлены былі тут сталы. На „стоднёўку" было запрошана шмат гасцей. Прысутнічалі на ёй нашыя бацькі, настаўнікі, а таксама былы дырэктар ліцэя Я. Кастыцэвіч і былая настаўніца М. Вжэцёнка. Бацькоўскі камітэт падрыхтаваў вучням і гасцям смачную вячэру. Урачыстаць распачалася ад кароткіх прамоў нашай вучаніцы Я. Такарэўскай, затым дырэктара ліцэя М. Гайдука. Пазней выступілі з прамовамі Я. Кастыцэвіч і М. Вжэцёнка. Вечар быў вельмі прыемны і надоўга застанецца ў памяці.

Вера Ахрымюк

У ГАЙНАЎЦЫ

„Стоднёўка" нашага ліцэя адбывалася ў доме культуры „Гурнік". Зала ўпрыгожана была дэкаратыўнай паперай і шарамі. Калі ўсе сабраліся і селі за сталы, выступіў з прамоваю прадстаўнік бацькоўскага камітэта М. Устынюк. Прывітаў ён прыбыўшых гасцей, а затым гаварыў аб „матуральным" экзамене, да якога засталося яшчэ 100 дзён. Было весела і прыемна. Іграў аркестр. Урачыстасць працягвалася да 3 гадзіны ночы. На другі дзень, у нядзелю, у 10 гадзін раніцы зноў усе сабраліся і далей працягвалася ўрачыстаць, якая закончылася ў 15 гадзін.

Люба Ярашэвіч, фота Ю. Мазурук

Удзельнікі „стоднёўкі"

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

КЛЯШЧЭЛІ

„Car Kałojan" (bułg.), 16—17. „Wołga Wołga" (radz.), 18—19. „Okna czasu" (węgierski), 20—21.

НАРАЎКА

„Szkice warszawskie" (polski), „Sól ziemi czarnej" (polski), 17—21.

НАРВА

„Grzech Azizy" (ZRA), „Pali się moja panno" (czeski), 17—21.

ЧЫЖЫ

„Jak rozpętałem II wojnę światową" (polski), 17—21.

ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ

„Gra" (polski), „Zabawa w masakrę" (franc.), 17—21.

АРЭШКАВА

„Polowanie na muchy" (polski), „Szlacheckie gniazdo" (radz.), 20—21.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

БОЦЬКІ

„Powrót rewolwerowca" (USA), „Zbyszek" (polski), 17—21.

ОРЛЯ

„Doczekać zmroku" (USA), „Wkrótce nadejdzie wiosna" (radz.), 17—21.

РАЙСК

„Płomień nad Adriatykiem" (jugosł.), „Pali się moja panno" (czeski), 17—21.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

МІХАЛОВА

„Dr Fabrizus działa" (NRD), 16—17. „Ostatnie wakacje" (radz.), 18—19. „Zdarzenie" (jugosł.), 20—21.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

КРЫНКІ

„Przed wojną" (jugosł.) 16—17. „Po wielkiej burzy" (szwajcarski), 18—19. „Nad jeziorem" (radz.) 20—21.

ЯНАЎ

„Prom" (polski), 17—21.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

НУРЭЦ

„Oddział Turbaczowa" (radz.), 16—17. „Dżamila" (radz.), 18—19, „Dziura w ziemi" (polski), 20—21.

МЕЛЬНІК

„Kopeiuszek w potrzasku" (franc.), 16—17. „Straszliwe skutki awarii telewizora" (ang.) 18—19. „Życie, miłość i śmierć" (franc.), 20—21.

МІЛЕЙЧЫЦЫ

„Dr Fabrizus działa (NRD), 16—17. „Ostatnie wakacje (radz.), 18—19. „Zdarzenie" (jugosł.), 20-21.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

СУХАВОЛЯ

„Ucieczka w kajdanach (USA), „Życie raz jeszcze" (polski), 17—21.

НОВЫ ДВОР

„Profesor zbrodni" (węgierski), „Powrót rewolwerowca" (USA), 17—21.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7000 E-3

•ДАКЛАД•

На сходах даклады робіць шэф. Але пішу даклады я. Шэф дае мне толькі сякія-такія ўказанні.

— Няхай даклад не будзе надта доўгі, але і не надта кароткі. Прыкладна мінут на дваццаць. Канкрэтна, сцісла, слушна падкрэсліць дасягненні, але не прамаўчаць і аб недахопах. Можаш нават смела крытыкаваць.

— Вы хочаце пакрытыкаваць кагосьці персанальна ці наогул?

— Так, паасобных працаўнікоў.

— У такім выпадку, — кажу, — я пакрытыкую Хведара. Скажу вам шчыра, паганы чалавек. Гультай, лёгкадумны, ды пры гэтым яшчэ з вялікім гонарам.

— З гонарам, кажаш?

— Так, так.

— Хм, тады не трэба, ведаем мы такіх: я яму слова, а ён мне — дзесяць. Не, не...

— Тады пакрытыкуем Кастуся.

— А што Кастусь?

— Балбатун. Цэлыя дні ён меле языком замест таго, каб працаваць.

— Ну вось бачыш!

— Што бачу, таварыш дырэктар?

— Ты ж сам сказаў: балбатун. А няма нічога больш небяспечнага, чым нажыць сабе ворага-балбатуна. Абняслаўіць на ўвесь горад.

— Вы так думаеце?

— Вядома, мой мілы. Не чапай балбатуноў. Ну, дык каго ж нам з табою пакрытыкаваць?

— Мо Сцяпана? Ён вечна спазняецца на работу.

— Гэтага інтрыгана?

— Вы думаеце, ён пляце інтрыгі?

— Пляце, мой мілы. А мне толькі інтрыг і не хапала.

У мяне на ілбе выступіў пот. Я сказаў:

— Калі так, таварыш дырэктар, то, па-мойму, трэба адмовіцца. Зробім даклад без крытыкі.

— Як без крытыкі, мой мілы? Ці ж няма ў нас людзей, з якімі не будзе марокі? Патрэбен падатлівы хлопец.

— Гэта значыць як падатлівы, таварыш дырэктар?

— Ну, скажам, такі, як ты. — Твар шэфа заззяў, быццам ён зрабіў вялікае адкрыццё. — А што?! Гэта ідэя! Вось сябе ты і пакрытыкуеш у дакладзе. Зразумеў?

Я зразумеў. Я раскрытыкаваў сябе смела і прынцыпіяльна. А галоўнае, канструктыўна. Настолькі канструктыўна, што пасля сходу мае калегі не маглі стрымацца ад пытання:

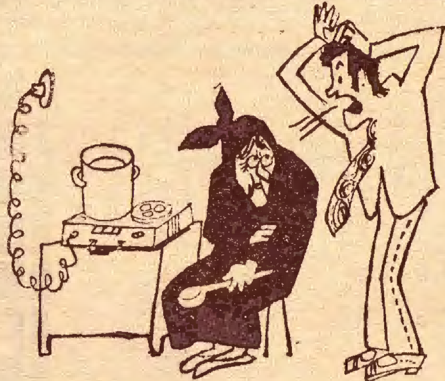
— Паслухай, што шэф супраць цябе мае?

А інтрыган Сцяпан узяў мяне пад руку і з далікатнасцю шапнуў на вуха:

— Клянуся, я ведаю, хто гэты асёл, які напісаў даклад для шэфа.

Ён не даведаўся гэтага і па сённяшні дзень. І думаю, што не даведаецца. Зрэшты, мяне гэта не хвалюе. Мяне больш цікавіць, хто будзе замест мяне пісаць даклады шэфу, таму што з-за такіх недахопаў, якія я сам у сябе выявіў, я напэўна буду выгнаны са службы ў шыю...

Віктар Піцыгой

— Бабуля, што вы робіце! Я ж вам казаў, што гэта магнетафон, а не газавая пліта!

НІЎКА

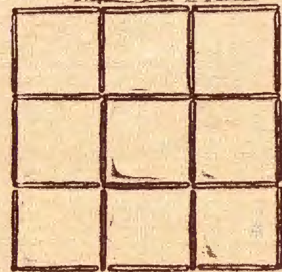
Усё людское нам не чужое.

НЕЗАБЫЎНЫ ФАКТ

Аддзел запісу актаў грамадзянскага стану ў невялікім амерыканскім гарадку атрымаў ліст з просьбай выслаць пасведчанне аб шлюбе. Ліст пачынаўся так:

«У 1967 годзе я выйшла замуж у вашым горадзе за чалавека, прозвішча якога я, на жаль, забыла...»

Галаваломка

На рысунку 9 квадратаў, складзеных з 24 запалак. Паспрабуйце скараціць лік квадратаў:

1) да 5, зняўшы 4 запалкі,
2) да 3, зняўшы 6 запалак.

* ✲ *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

Першая група — 1, 2, 3, 5, 6, 9;
Другая група — 4, 7, 10, 13;
Трэцяя група — 8, 11, 12, 14, 15, 16.

ХОЧАШ ГАДУЙ, ХОЧАШ ПАСІ

Купілі нейк суседзі маленькае парася на кірмашы і дамовіліся, што гадаваць яго будуць разам, а калі заколюць, дык падзеляць мяса і сала па-роўнаму.

Вось прыйшоў адзін пасля нейкага часу і кажа:

— Чуеш, Мікола, ты як хочаш: хочаш гадуй сваю палавіну, хочаш пасі, а я сваю палавіну калю.

ПАГАВАРЫЛІ

— Не звяртай увагі на гэтага чалавека. Іван яшчэ больш глухі, чым ты.

— Што ты сказаў?

— Што Іван больш глухі, чым ты!

— Як?

— Іван больш глухі, чым ты!

— Паўтары яшчэ, я не пачуў.

— Што ты яшчэ больш глухі, чым Іван.

АВАНСАМ

Бацька б'е сына, а сусед пытае:

— За што ты яго б'еш?

— То ж за гарэлкаю пасылаю, дык б'ю, каб не разбіў.

ВЕДАЕ АРЫФМЕТЫКУ

— Не ведаю, што табе паставіць за чвэрць, у цябе стаяць дзве двойкі.

— А вы вывядзіце сярэднюю: дадайце ўсе ацэнкі і падзяліце на два, — параіў вучань.

ЗА СОТНЮ

Жанчына выходзіць з тэлемайстэрні і скардзіцца старажу:

— Узялі за рамонт трыста злотых, а тэлевізар усё роўна не працуе.

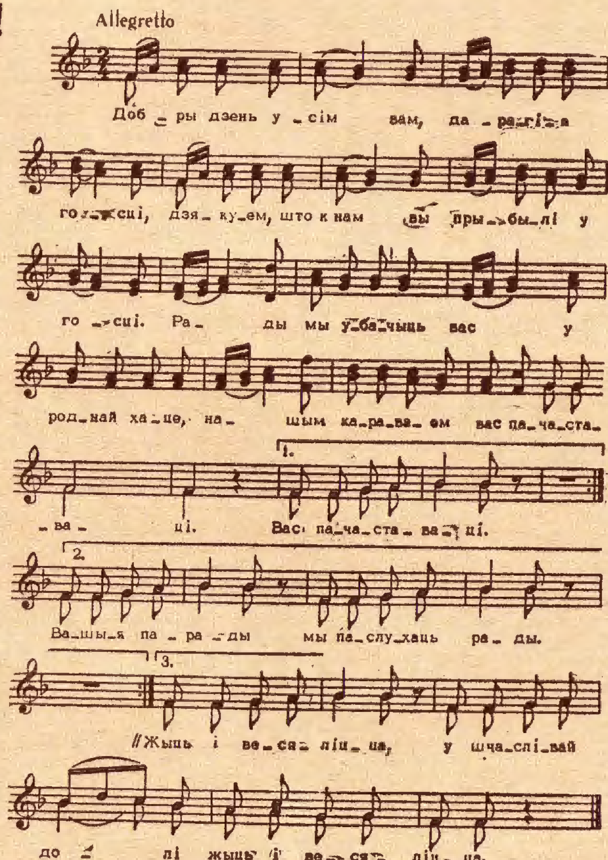
— Даравата вы заплацілі. Я б вам за сотню так сама адрамантаваў!

— Якая сустрэча! Дружа, ідзі я абыму цябе!

ДОБРЫ ДЗЕНЬ!

Словы А. Русака

Музыка Ул. Алоўнікава

Добры дзень усім вам,
Дарагія госці,
Дзякуем, што к нам вы
Прыбылі ў госці.

Рады мы ўбачыць
Вас у роднай хаце,
Нашым караваем
Вас пачаставаці.

Што запрацавалі,
Што ў засеках маем,
Мы ад вас нічога
Сёння не хаваем.

Нашу гаспадарку
Пакажаць вам рады,
Рады мы паслухаць
Вашае парады.

А калі парою,
Здарыцца часіна,
Прыглянуцца нашы
Хлопец ці дзяўчына, —

Рады мы заўсёды
З вамі парадніцца,
У шчаслівай долі
Жыць і весяліцца!

— Узяў бусла на той выпадак, калі костка ў горле застране...

ПРЫГОЖАЯ

Казаў старэйшы брат Максім
Сур'ёзна, а не жартамі,
Што непрыгожая зусім
Я, хоць у працы ўпартая.
Казаў. А сёння да зары
Пахаджвала з Сярожкам я,
Ён абдымаў і гаварыў —
Я самая прыгожая.
Што пра мяне і сны ён сніў
І восенню, і ўзімачку...

Ну, гэта ж трэба, так маніў
Мой родны брат Максімачка?!

ПАХВАЛІЎСЯ

Асёл гаворыць каню:

— Мала, што ты дужэйшы за мяне, але ж тваім імем нікога з людзей не празвалі.

ГЛЯДЗІЦЬ

Начальнік лае аднаго супрацоўніка, што той не быў учора на рабоце. Супрацоўнік кажа:

— Прашу прабачэння, але ж я ніяк не мог прыйсці — у мяне жонка раджала.

— Добра, добра, — лагаднее начальнік. — Але глядзіце, каб гэта было ў апошні раз.

ЧАГО ХВАЛЯВАЦЦА?

Тата абяцаў шасцігадоваму сыну купіць веласіпед пасля абароны свайго дыплома. Але атрымалася так, што купіў яго раней.

Калі пасля гэтага ў размове бацька неяк сказаў: «Хутчэй бы ўжо абараніць гэты дыплом», хлопчык супакоіў яго:

— А чаго ты хвалюешся — веласіпед жа мы ўжо купілі!

ПРОСЬБА

У юнацтве Вальтэра за вострую эпіграму на герцага Арлеанскага пасадзілі ў Бастылію.

Пасля звальнення з турмы Вальтэра прыняў сам герцаг і меў з ім гутарку, у якой усё падкрэсліваў свае добразычлівыя адносіны да яго.

На гэта Вальтэр адказаў:

— Адзінае, пра што я прасіў бы вашу светласць, гэта ў будучым не турбавацца пра маё жыллё.

ПРАГРЭС

— Тата, ты ведаеш, гаворыць, што Юлій Цэзар мог рабіць адразу тры справы і ўсе тры добра.

— Падумаеш! Я адразу раблю пяць спраў: чытаю газету, слухаю маму і радыё, гляджу тэлевізар і пры гэтым сплю.

З ТАГО СВЕТУ

— Дайце добрую характарыстыку: хачу ў раі на работу ўладкавацца.

Курʼёзы

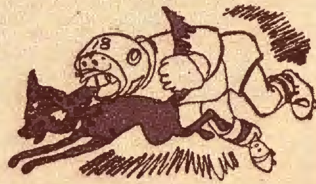
ТЭЛЕ-САКРЭТ

У горадзе Катовіцы жыве ў адной сям'і кошка сіямскай пароды, якая вызначаецца незвычайнай любоўю да тэлебачання. Як толькі хто-небудзь з хатніх садзіцца перад уключаным тэлевізарам, кошка садзіцца побач і не пакідае свайго месца да заканчэння перадачы.

Нядаўна яна нарадзіла кацянят, але і гэта не змяніла яе звычак. Кожны вечар яна цягне ў зубах свaіх малышоў, садзіцца разам з імі перад экранам тэлевізара і ўважліва «сочыць» за праграмай.

АМЕРЫКАНСКІ ФУТБОЛ

Матч дзвюх вашынгтонскіх універсітэцкіх каманд, якія гулялі ў амерыканскі футбол, скончыўся усеагульнай бойкай. Паліцыя нічога не змагла зрабіць, і на дапамогу прыйшлося выклікаць сабак. Аднак і яны ўцяклі з поля. Ветэрынар, які аглядаў жывёлін пасля бойкі, выявіў на адным з пакусаных сабак сляды чалавечых зубоў.

РЫБА — МУЗЫКАНТ

«Музыкальнай рыбай» называюць аральскія рыбакі волатаў-сомаў. Але гэта рэдкая «здольнасць» з'яўляецца ў сомаў зусім не ў галасе, а ў скуры. Высушаная і апрацаваная ў амаль празрыстую, пругкую і звонкую плёнку, яна служыць матэрыялам для вырабу дэк многіх усходніх інструментаў — дутараў, дойраў, рубобаў.

Чужыя мукі можна трываць і тры гады.